



## VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2018-03-26 Nr. (18.18-31-1E)RM-10795

### DĖL GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO 20 STRAIPSNIO KOMENTARO

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII- 841 ir siekdama suvienodinti Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau - GPMĮ) taikymo tvarką, parengė GPMĮ 20 straipsnio naujos redakcijos komentarą (apibendrintą paaiškinimą). Jo nuostatos suderintos su Lietuvos Respublikos finansų ministerija (2018-03-12 raštas Nr. (14.16.01)-5K-1800895)-6K-1801534).

Šį komentarą galima rasti VMI prie FM Konsultacinės medžiagos kataloge.

PRIDEDAMA. GPMĮ 20 straipsnio komentaras, 16 lapų.

GPMĮ 20 straipsnio komentaro lyginamasis variantas, 18 lapų.

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė



**VMI**

VALSTYBINĖ  
MOKESČIŲ  
INSPEKCIJA

Biudžetinė įstaiga,  
Vasario 16-osios g. 14,  
LT-01514 Vilnius

Tel. (8 5) 2668 200,  
Faks. (8 5) 212 56 04,  
El. p. [vmi@vmi.lt](mailto:vmi@vmi.lt),  
[www.vmi.lt](http://www.vmi.lt)

Duomenys kaupiami ir  
saugomi Juridinių  
asmenų registre,  
kodas 188659752

100 Atkurtai  
Lietuvai

## 20 straipsnis. Neapmokestinamasis pajamų dydis

1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau – MNPD), jei šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu 4 560 eurų, jeigu gyventojų metinės pajamos (toliau – GMP) neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumos. Kai GMP viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumą, MNPD, jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 4 560 – 0,5 x (GMP – dvylika minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Nuo 2009 m. sausio 1 d. neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas gyventojui tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms.

2. Metinį NPD, kaip ir mėnesio NPD, nustatyta taikyti taip pat tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Kitaip nei pagal iki 2008 m. gruodžio 31 d. galiojusios GPMĮ 20 straipsnio redakcijos nuostatas, tik kitokių, nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamųjų pajamų gavusiems gyventojams (pvz., gavusiems tik individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, palūkanas, sporto veiklos pajamas, atlikėjų veiklos pajamas, honorarą, pajamas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybės kilnojamąjį daiktą, kurį privaloma teisiškai registruoti Lietuvoje, taip pat nekilnojamąjį daiktą, esantį Lietuvoje, pajamas iš turto nuomos ir pan.), teisė prisitaikyti MNPD nėra numatyta.

3. Kai gyventojų 2018 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio metinės pajamos neviršija dvylikos minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos, tai MNPD yra 4560 eurų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. 814 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ patvirtintas MMA dydis nuo 2018 m. sausio 1 d. yra 400 eurų. Vadinas, 4 560 eurų MNPD bus taikomas gyventojams, kurių 2018 m. metinės su darbo santykiais susijusios pajamos neviršys 4 800 (400 eurų x 12 mėn.) eurų sumos.

Kai gyventojų metinės pajamos yra didesnės nei dvylika MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių, tai MNPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.

### Pavyzdys

Gyventojų 2018 m. metinės pajamos – 7 000 eurų su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) 7 000 – 4 800 (400 Eur x 12 mėn.) = 2 200 Eur

2) 2 200 x 0,5 (koeficientas) = 1 100 Eur

3) 4 560 – 1 100 = 3 460 Eur.

Vadinas, šiam gyventojui 2018 m. mokestiniu laikotarpiu taikytinas MNPD yra 3 460 Eur.

4. Pagal GPMĮ 2 straipsnio 34 dalį su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikomos ne tik pajamos, gautos iš šio straipsnio 31 dalyje (žr. GPMĮ 2 straipsnio 31 dalies komentarą) nurodytos veiklos, bet ir individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos

valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos (išsamiau – žr. GPMĮ 2 straipsnio 34 dalies komentarą). Atsižvelgus į tai, MNPD yra taikomas ir individualios įmonės savininkui, ūkinės bendrijos tikrajam nariui ir mažosios bendrijos nariui, atitinkamą iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos gautos išmokos sumą priskyrusiam su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamoms.

5. Nors MNPD yra atimamas tik iš pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, tačiau, apskaičiuojant gyventojui taikytiną MNPD, atsižvelgiama ne tik į šios rūšies pajamas, bet ir į kitas metines pajamas, nurodytas šio straipsnio 7 dalyje. Kai gyventojas gautos metinės pajamos, nurodytos šioje dalyje, yra 13 920 eurų ar didesnės, MNPD netaikomas.

#### Pavyzdys

Gyventojas 2018 m. kiekvieno mėnesio darbo užmokestis įmonėje – 800 Eur, 2018 m. joje gautas darbo užmokestis – 9 600 Eur. Gyventojas prašymu, įmonėje visą mokestinį laikotarpį taikomas 180 Eur NPD, per metus pritaikyta 2 160 Eur (180 Eur x 12 mėn.).

Be to, gyventojas gavo dar 5 000 Eur darbo užmokestį kitoje įmonėje. NPD šioje įmonėje nebuvo taikomas. Visos mokestinio laikotarpio pajamos yra 14 600 Eur.

MNPD gyventojui nepriklauso, kai jo metinės pajamos yra 13 920 Eur ar didesnės. Vadinas, šiuo atveju gyventojui taikytinas MNPD lygus nuliui. Nuo pajamų sumos, kuri pirmojoje įmonėje nebuvo apmokestinta dėl NPD taikymo, t. y. nuo visos per metus pritaikytos NPD 2 160 Eur sumos nebuvo išskaičiuotas ir į biudžetą sumokėtas 324 Eur (2 160 Eur x 15/100) pajamų mokestis.

Šiam gyventojui pagal GPMĮ 27 straipsnio 2 dalies 2 punktą atsiranda pareiga pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka perskaičiuoti taikytiną MNPD. Deklaracijoje apskaičiuotą 324 Eur mokėtiną pajamų mokestį gyventojas privalės sumokėti iki 2019 m. gegužės 2 dienos.

6. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti kitokie MNPD, taikomi neatsižvelgiant į gautų metinių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

**2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:**

**1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieno dydžio, taikomas mėnesio NPD yra 380 eurų;**

**2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:**

**Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = 380 – 0,5 x (gyventojas mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis).**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup>straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

#### Komentaras

1. Nuo 2018 m. sausio 1 d. gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra ne didesnės kaip MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, taikomas mėnesio NPD yra 380 eurų. 2018 m. sausio 1 d. galiojanti MMA yra 400 eurų, vadinasi, 2018 m. mokestiniu laikotarpiu 380 eurų NPD taikytinas tiems gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos nėra didesnės kaip 400 eurų.

2. 2018 m. ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės už MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal formulę:

Mėnesio NPD =  $380 - 0,5 \times$  (gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis).

#### Pavyzdys

Gyventojas 2018 m. sausio mėnesį gavo 600 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

- 1)  $600 - 400$  (MMA, galiojusios 2018 m. sausio 1 d., 1 dydis) = 200 Eur
- 2)  $200 \times 0,5$  (koeficiento) = 100 Eur
- 3)  $380 - 100 = 280$  Eur.

Vadinasi, šiam gyventojui sausio mėnesį taikomas 280 Eur NPD.

Einamaisiais kalendoriniais metais pasikeitus MMA, apskaičiuojant gyventojui taikytiną mėnesio NPD, ir toliau turi būti atsižvelgiama į tą MMA dydį, kuris galiojo tų metų sausio 1 dieną.

3. Gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra 1 160 eurų per mėnesį ir didesnės, mėnesio NPD netaikomas, nes pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas NPD tokiu atveju yra lygus nuliui.

4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD yra taikomi, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

5. Tokia mėnesio NPD apskaičiavimo tvarka yra taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas.

### **3. Jeigu pagal šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nustatytą formulę apskaičiuotas NPD yra neigiamas, laikoma, kad jis lygus 0.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

#### **Komentaras**

1. Kai pagal šio straipsnio 1 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas MNPD arba kai pagal šio straipsnio 2 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas mėnesio NPD, laikoma, kad MNPD ar mėnesio NPD yra lygus nuliui. Tokiais atvejais nei mėnesio NPD, nei MNPD gyventojui netaikomas.

#### Pavyzdys

Gyventojas 2018 m. gruodžio mėnesį gavo 1 600 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuojama:

- 1)  $1\ 600 - 400$  (MMA, galiojusios 2018 m. sausio 1 d., 1 dydis) = 1 200 Eur
- 2)  $1\ 200 \times 0,5$  (koeficiento) = 600 Eur
- 3)  $380 - 600 = 0$  (- 220 Eur).

Vadinasi, šiam gyventojui gruodžio mėnesį NPD netaikomas.

**4. NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tik nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kai jis pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas turėdamas teisę į NPD pateikia laisvos formos prašymą vienoje pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, gavimo vietoje. Taikant šio straipsnio 2 dalies nuostatas mokestiniu laikotarpiu turi būti atsižvelgiama tik į visas kas mėnesį mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, turi teisę mokestiniu laikotarpiu pasinaudoti mėnesio NPD ir taip sumažinti pajamų mokesčio bazę. Per mokestinį laikotarpį NPD gali būti taikomas nuolatiniam Lietuvos gyventojui tik darbdaviui pateikto jo prašymo pagrindu. Todėl nuolatinis Lietuvos gyventojas, pageidaujantis, kad NPD būtų taikomas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje, turi pateikti darbdaviui laisvos formos prašymą. Prašymo nepateikus, gyventojui priklausantis mėnesio NPD netaikomas. Visą taikytiną MNPD prisitaikyti nuolatinis Lietuvos gyventojas galės, pateikdamas metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų tuo pačiu metu gauna daugiau kaip iš vieno darbdavio, NPD jam gali būti taikomas tik vienoje, paties pasirinktoje, tokių pajamų gavimo vietoje. Todėl prašymą taikyti NPD tokiu atveju gyventojas gali pateikti tik vienam darbdaviui. Iš kitų darbdavių gaunamos pajamos turi būti apmokestinamos nuo visos sumos.

3. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas prašymą taikyti NPD pateikia daugiau kaip vienam darbdaviui, dėl NPD taikymo keliose su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų gavimo vietose, atitinkamai, ir dėl per mažai išskaičiuoto ir į biudžetą sumokėto pajamų mokesčio, yra atsakingas pats gyventojas.

4. Kai su darbuotoju Lietuvos Respublikos darbo kodekso 96-99 straipsniuose nustatyta tvarka sudarytoje vienoje darbo sutartyje vietoj vieno darbdavio yra nurodyti du ar daugiau darbdavių, tai NPD pritaiko darbdavys, kuris tokioje darbo sutartyje yra įvardytas pirmuoju darbdaviu, atliekančiu visas darbdavio funkcijas, susijusias su darbuotojo pajamų apmokestinimu, socialinio draudimo ir kitų įmokų už šį darbuotoją sumokėjimu, informacijos apie jį pateikimu.

5. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, tą patį mokestinio laikotarpio mėnesį perėjęs dirbti į kitą įstaigą (įmonę) ir pageidaujantis, kad ankstesnėje darbovietėje nepritaikytas NPD (ar jo dalis) būtų pritaikytas, naujam darbdaviui turėtų pateikti buvusio darbdavio išduotą pažymą apie to mėnesio darbo užmokestį (įskaitant priedus, priemokas) ir apie NPD taikymą tą mėnesį.

6. Jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas iki 2003-01-01 darbdaviui, kuris iki 2003-01-01 jam taikė pajamų neapmokestinamąjį minimumą pagal Fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinąjį įstatymą, arba po 2003-01-01 nepateikia nei prašymo taikyti NPD, nei atsisakymo jį taikyti, tai darbdavys, turėdamas dokumentus, patvirtinančius, kad ši darbovietė yra pagrindinė (darbo sutartį arba paties darbuotojo pareiškimą), turi pagrindą manyti, kad prašymas taikyti NPD yra pateiktas.

7. Pasikeitus NPD formulei ar nustačius kitokias NPD sumas, darbdavys neprivalo reikalauti iš darbuotojų pateikti naujus ar patikslinti pateiktus prašymus. Nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris darbdaviui buvo pateikęs prašymą taikyti NPD (pagrindinį ar individualų), nebūtina teikti naujo prašymo. NPD gali būti taikomi anksčiau pateiktų prašymų pagrindu.

8. Apskaičiuojant nuolatiniam Lietuvos gyventojams taikytiną mėnesio NPD, būtina atsižvelgti tik į visas kas mėnesį darbuotojams mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais. Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama: darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktų nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai, darbuotojo gauta nauda dėl beprocentinės paskolos ar lengvatinių palūkanų, lengvatine kaina įsigytos produkcijos, automobilio naudojimo asmeniniais tikslais, gyventojų naudai sumokėtos gyvybės draudimo įmokos, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms ir visi kiti papildomi uždarbiai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą ar atliekamas funkcijas. Šios nuostatos taikomos neatsižvelgiant į konkrečiam darbuotojui išmokamų išmokų periodiškumą.

### Pavyzdžiai

1. Paskolas iš darbdavio gavę darbuotojai lengvatines palūkanas sumoka kiekvieną metų ketvirtį arba vieną kartą per metus. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatinių palūkanų gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas.

2. Darbdavio nustatyta tvarka darbuotojai turi teisę už tam tikrą sumą per kalendorinius metus įsigyti prekių lengvatine kaina. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatine kaina įsigytų prekių gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas, neatsižvelgiant į lengvatine kaina įsigyjamų prekių periodiškumą.

3. Darbdavys darbuotojui išmoka ne tik su darbo santykiais susijusias išmokas, bet ir išmoka už pastarojo darbdaviui nuomojamą turtą. Apskaičiuojant taikytiną mėnesio NPD, į šią išmoka neatsižvelgiama, be to, NPD ar jo dalis šiai išmokai negali būti taikomas, nes tai nėra su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

Jeigu gyventojui tas pats darbdavys su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias išmokas išmoka dviejų ar daugiau darbo sutarčių pagrindu, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, yra įskaitomos visos šios rūšies jo mokamos išmokos. Be to, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuota NPD suma gali būti mažinamos bet kurios sutarties pagrindu mokamos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios išmokos, arba visos šios išmokos gali būti mažinamos pasirinktomis NPD proporcijomis, siekiant sudaryti gyventojui galimybę mokestiniu laikotarpiu prisitaikyti NPD.

Dovanos, apmokestinamosioms pajamoms priskiriami prizai, pašalpos ir kitokios nenuolatinio pobūdžio išmokos neįskaičiuojamos į mėnesio darbo užmokestį, tačiau įskaičiuojamos į metines su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias pajamas, darančias įtaką MNPD.

9. NPD taikymo tikslais ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpos (toliau – pašalpos) ir ilgalaikio darbo išmokos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymą (toliau – ilgalaikio darbo išmokos) priskiriamos su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

Gavus duomenis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinio skyriaus (toliau – VSDFV teritorinis skyrius) apie išmokėtą ligos pašalpą, darbdaviui rekomenduojama taikytiną NPD ir pajamų mokestį perskaičiuoti (sudėjus atitinkamo mėnesio darbo užmokestį, visą

ligos pašalpa), nes dėl pašalpos gavimo taikytinas NPD pasikeičia. VSDFV teritorinio skyriaus informacija apie pašalpas skelbiama Elektroninės draudėjų aptarnavimo sistemos portale.

10. Kai ligos pašalpa, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpa, ilgalaikio darbo išmoka yra išmokama už visą mėnesį ar kelis mėnesius, NPD pagal gyventojų pateiktą prašymą taiko VSDFV teritorinis skyrius, vadovaudamasis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinių skyrių mokamų nepensinių išmokų apmokestinimo gyventojų pajamų mokesčiu taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2010 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-23.

11. Iš biudžetinių įstaigų ir Lietuvos banko atleistiems gyventojams ilgalaikio darbo išmokas išmokantis juos atleidę darbdaviai NPD taiko, jeigu atleisti iš darbo darbuotojai yra pateikę prašymus šioms išmokoms taikyti NPD.

12. Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokestiniu laikotarpiu NPD gali būti perskaičiuojamas, o perskaičiuotas mokėtinas pajamų mokestis dėl per didelio ar per mažo pritaikyto NPD sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.

13. Nenuolatiniais Lietuvos gyventojams mokestiniu laikotarpiu NPD netaikomas. Kai nenuolatinis Lietuvos gyventojas pagal GPMĮ 4 straipsnio 1 dalies 1–4 punkto nuostatas (įskaitant ir dėl Lietuvoje išbūtų dienų skaičiaus) tampa nuolatinium Lietuvos gyventoju, jam NPD gali būti taikomas.

## **5. Gyventojas turi teisę mokestiniu laikotarpiu atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo net tuo atveju, kai jis pagal šio straipsnio 2 ar 6 dalį jam gali būti pritaikytas.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup>straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### **Komentaras**

1. Gyventojas gali pateikti prašymą darbdaviui, kad darbdavys netaikytų jam priklausančio NPD. Pavyzdžiui, kai mokestiniu laikotarpiu NPD yra taikomas, o gyventojui yra žinoma, kad jam priklausantis MNPD dėl kitokių (nurodytų šio straipsnio 7 dalyje) pajamų gavimo bus mažesnis už darbdavio pritaikytą NPD sumą, jis gali pateikti prašymą NPD netaikyti visą mokestinį laikotarpį arba tik tam tikrais mokestinio laikotarpio mėnesiais. Jeigu gyventojui mokestiniu laikotarpiu pritaikyta NPD suma bus mažesnė už jam priklausančią MNPD, tai prisitaikyti visą MNPD ir susigrąžinti pajamų mokestį jis galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Pagal iki 2009 m. kovo 4 d. galiojusią GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakciją gyventojų pateiktą prašymą NPD galėjo būti taikomas tik visas, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, arba visai netaikomas. Galimybė taikyti tik dalį apskaičiuoto mėnesio NPD nebuvo numatyta.

3. Nuo 2009 m. kovo 5 d. įsigaliojusioje GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakcijoje, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, numatyta, kad darbuotojo prašymu gali būti netaikomas visas pagal mėnesio formulę apskaičiuotas NPD arba tik jo dalis (t. y. gali būti taikoma tik dalis apskaičiuoto NPD).

### **Pavyzdys**

1. Dveiose įmonėse dirbančiam gyventojui ir kiekvienoje gaunančiam po 350 Eur darbo užmokestį, 380 Eur NPD 2018 m. mokestiniu laikotarpiu galėtų būti taikomas vienoje iš jų. Įvertinęs visas metines pajamas (8 400 Eur), gyventojas apskaičiuoja, kad jam priklausantis MNPD bus ne 4560 Eur, o 2760 Eur, o mėnesio NPD - 230 Eur (700 - 400; 300 x 0,5; 380 - 150).

Gyventojui dėl NPD taikymo įmonėje neatsiras prievolė deklaruoti metines pajamas ir papildomai sumokėti pajamų mokestį, jeigu jis pateiks prašymą mokestiniu laikotarpiu taikyti 230 Eur NPD.

4. Pagal šio straipsnio 6 dalį, teisę į didesnę NPD turintis gyventojas taip pat gali darbdaviui pateikti prašymą netaikyti NPD. Visą priklausantį MNPD jis prisitaikyti galės, pateikdamas mokestinio laikotarpio metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

**6. Asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 450 eurų. Asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 390 eurų. Atsiradus arba pasibaigus teisei į šioje dalyje nurodytą mėnesio NPD dydį, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą, negu atsirado arba pasibaigė teisė į jį, mėnesį gautų pajamų. Šioje dalyje nurodytiems gyventojams taikytina MNPD suma yra lygi jiems pagal šios dalies nuostatas atitinkamais mokestinio laikotarpio mėnesiais taikytinų NPD sumai, pridėjus pagal šio straipsnio 1 dalį šiems gyventojams apskaičiuotą MNPD dalį, proporcingą mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais jie neturėjo teisės į NPD pagal šios dalies nuostatas, skaičiui.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup>straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Per mokestinį laikotarpį didesnis NPD taikomas nurodytus kriterijus atitinkantiems nuolatiniais Lietuvos gyventojams, jeigu jie gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Teisė į didesnę NPD turi būti pagrįsta atitinkamais dokumentais: neįgalumo lygio, asmens darbingumo lygio, darbingumo lygio dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos pažymomis ir pan.

2. Komentare vartojamos sąvokos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatyme (toliau – Įstatymas).

3. Asmenims, kuriems buvo nustatytas invalidumas neterminuotai, darbingumo lygis privalomai nenustatomas. Šių asmenų turima invalidumo grupė buvo prilyginta darbingumo lygiui.

Asmenims, kuriems buvo nustatytas terminuotas invalidumas, darbingumo lygis nustatytas pasibaigus nustatytam invalidumo terminui. Nuo 2007 m. liepos 1 d. jiems darbingumo lygis nustatomas privalomai.

Neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki 18 metų, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu.

4. Gyventojams, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, 2018 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį taikomas 450 eurų NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visą mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 5 400 eurų (450 Eur x 12 mėn.), neatsižvelgus į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

5. Gyventojams, kuriems nustatytas 30 – 55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra



nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas 390 eurų NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visą mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 4 680 eurų (390 Eur x 12 mėn.), neatsižvelgus į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

6. Atsiradus arba pasibaigus teisei gyventojui taikyti didesnę NPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą mėnesį nei atsirado arba pasibaigė teisė jį taikyti gyventojui gauti pajamų. Tokiais atvejais nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo pateikti patikslintą prašymą ar kitaip patikslinti anksčiau pateikto prašymo duomenis.

#### Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad 2018 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis. Darbuotojo mėnesinis darbo užmokestis yra 470 Eur. Darbdavys jam taikytiną NPD (450 Eur) pradės taikyti nuo balandžio mėnesio, t. y. taikys darbuotojo balandžio mėnesį išmokamoms išmokoms, kai tą mėnesį mokės darbo užmokestį už kovą (kai praėjusio pastarojo mėnesio darbo užmokestis mokamas kitą mėnesį) ar už balandžio mėnesį (kai darbo užmokestis ar jo dalis yra išmokamas tą patį mėnesį).

Pajamų mokesčio apskaičiavimas:  $(470 - 450) \times 15 / 100 = 3,0$  Eur.

2. 2018 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis. Prašymas taikyti 390 Eur NPD ir atitinkami dokumentai įmonėje pateikti kovo mėnesį. Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 420 Eur. Balandžio mėnesį įmonėje buvo išmokėtas darbo užmokestis tik už tų metų sausio mėnesį. Darbuotojui 390 Eur NPD gali būti taikomas jau balandžio mėnesį. Jeigu darbdavys, balandžio mėnesį šiam darbuotojui pritaikęs didesnę NPD, visų 2018 m. mėnesių darbo užmokestį, pradedant balandžio mėnesiu, išmokėtų dar 2018 metais, tai, kiekvieną mėnesį taikant 390 Eur NPD, toks didesnis NPD būtų pritaikytas 12 kartų. Pagal komentuojamą straipsnio dalį, 390 Eur NPD per 2018 m. mokestinį laikotarpį turi būti pritaikytas ne daugiau kaip 9 kartus (t. y. 9 mėnesių NPD, pvz., kovo – lapkričio mėnesių ar balandžio – gruodžio mėnesių darbo užmokesčiui, išmokėtam 2018 m.), o sausio – kovo mėn. taikytini NPD apskaičiuoti šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Pažymėtina, kad už didesnio NPD taikymo pagrįstumą yra atsakingas prašymą jį taikyti pateikęs gyventojas, todėl, mokestiniu laikotarpiu pritaikius per didelį MNPD, pareiga iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti pajamų mokesčio skirtumą tarp deklaracijoje apskaičiuotos pajamų mokesčio sumos ir mokestiniu laikotarpiu sumokėtos (išskaičiuotos) pajamų mokesčio sumos tenka gyventojui.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokėtinas pajamų mokestis nuo per daug pritaikyto NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje ir sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.

7. Gyventojui, kuriam 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per atitinkamą mokestinį laikotarpį, tą mokestinį laikotarpį taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) įvertinus šio straipsnio 7 dalyje nurodytas gyventojui metines pajamas, pagal metinio NPD formulę apskaičiuojamas MNPD,

2) apskaičiuota MNPD suma dalijama iš 12 (mokestinio laikotarpio mėnesių skaičiaus) ir dauginama iš tų mėnesių skaičiaus, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę (390 ar 450 Eur) NPD,

3) mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais gyventojas turėjo teisę į didesnę NPD, skaičius padauginamas iš atitinkamos (390 ar 450 Eur) sumos, prie kurios pridedama MNPD dalies suma, apskaičiuota 2 punkte.

#### Pavyzdys

1. Gyventojui 30–55 proc. darbingumo lygis nustatytas 2018 m. kovo mėnesį, 390 Eur NPD įmonėje pradėtas taikyti balandžio mėnesį. MNPD dalies (atitinkančios sausio – kovo mėn. taikytinus NPD), suma priklausys ne tik nuo tais mėnesiais gautų su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuo visų kitų per 2018 m. mokestinį laikotarpį gautų pajamų, apmokestinamų taikant 15 pajamų mokesčio tarifą, išskyrus GPMĮ 20 straipsnio 7 dalyje nurodytas išimtis.

Gyventojas 2018 m. gavo 4 800 Eur darbo užmokestį (neatėmus išskaičiuotų mokesčių) ir 700 Eur dividendų, iš viso 5 500 Eur. Jam taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) pagal formulę apskaičiuojamas MNPD:

$$4\,560 - 0,5 \times (5\,500 - 4\,800) = 4\,210 \text{ Eur,}$$

2) apskaičiuojama MNPD dalis, tenkanti sausio–kovo mėn. (mėnesiams, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę NPD):

$$4\,210 \times 3 / 12 = 1\,052,50 \text{ Eur,}$$

3) apskaičiuojamas visas taikytinas MNPD:

$$1\,052,50 + (9 \text{ mėn.} \times 390 \text{ Eur}) = 4\,562,50 \text{ Eur.}$$

Visas MNPD yra 4 562,50 Eur.

**7. GMP yra lygios gyventojų mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, išskyrus apmokestinamas pajamas, kurioms taikomas šio Įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nustatytas mokesčio tarifas, pajamas, nuo kurių mokestis sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą, taip pat išmokas, mokamas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, neviršijančias sumokėtų įmokų dydžio, sumai, neatėmus šio Įstatymo 21 straipsnyje nurodytų išlaidų ir gyventojui taikytino MNPD.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Pagal 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusią GPMĮ 20 straipsnio 7 dalies redakciją, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2018 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, apskaičiuojant gyventojų metines pajamas, lemiančias taikytino metinio NPD sumą, (toliau – GMP) yra įskaičiuojamos tokios per mokestinį laikotarpį gautos (uždirbtos) apmokestinamosios pajamos:

– kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, išskyrus išmokas, mokamas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, neviršijančias sumokėtų įmokų sumas,

– kurioms 2018 m. mokestiniu laikotarpiu taikomas 10 proc. pajamų mokesčio tarifas (t. y. 2018 m. mokestiniu laikotarpiu PVM mokėtoju įregistruoto ar privalančio juo registruoties gyventojų gautos pajamos iš žemės ūkio veiklos),

– užsienio valstybėje gautos pajamos, nenurodytos GPMĮ 17 straipsnyje kaip neapmokestinamosios, tačiau kurios, naikinant dvigubą apmokestinimą, yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio sumokėjimo GPMĮ 37 straipsnyje nustatyta tvarka.

GMP suma yra lygi tokių apmokestinamųjų pajamų sumai, neatėmus iš jos metinio NPD ir GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų mokestiniu laikotarpiu patirtų išlaidų.

2. Į GMP neįskaitomos pajamos, nuo kurių pajamų mokestis sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą, taip pat pajamos už parduotas ar kitaip perleistas nuosavybės atliekas (kaip jos suprantamos pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą ir kurios yra apmokestinamos taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą).

3. Į GMP yra įtraukiamos perskaičiuotos pajamos už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybės ne individualios veiklos turtą (išskyrus atliekas), individualios veiklos turtui priskirtą nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, realizuotas išvestines finansines priemones (t. y. įtraukiamos pajamos,

sumažintos GPMĮ 19 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota turto įsigijimo kaina ir su jo perleidimu ar realizavimu susijusiais teisės aktuose nustatytais privalomais mokėjimais), taip pat perskaičiuotos individualios veiklos pajamos (t. y. pajamos, sumažintos GPMĮ 18 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuotais leidžiamais atskaitymais, o kaupimo apskaitos principą taikančio gyventojų – ir mokestiniais nuostoliais).

#### 4. Pavyzdžiai

<p>1. 2018 m. mokestiniu laikotarpiu gyventojas gavo:</p> <p>1 170 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų,</p> <p>1 450 Eur autorinį atlyginimą,</p> <p>7 240 Eur pajamų iš individualios kirpimo paslaugų veiklos, leidžiami atskaitymai – 2 240 Eur, perskaičiuota apmokestinamų (taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą) pajamų suma – 5 000 Eur),</p> <p>900 Eur dividendų.</p> <p>GMP yra 8520 Eur (1 170+1 450+900+5 000).</p> <p>2. Gyventoja 2018 m. mokestiniu laikotarpiu gavo:</p> <p>2 300 Eur iš veiklos pagal verslo liudijimą,</p> <p>4 500 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų Lietuvos Respublikoje,</p> <p>7 000 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų Airijoje, nuo kurių joje buvo išskaičiuotas pajamų mokestis, ir kurios pagal GPMĮ 37 straipsnį yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio Lietuvos Respublikoje,</p> <p>3 000 Eur apmokestinamosioms pajamoms priskirtą išmoką, išmokėtą pasibaigus gyvybės draudimo sutarčiai, neviršijančią sumokėtų įmokų sumos.</p> <p>GMP yra 11 500 (4 500+7 000) Eur.</p> <p>3. Gyventojas (PVM mokėtojas) 2018 m. mokestiniu laikotarpiu gavo:</p> <p>11 000 Eur pajamų iš individualios veiklos (teikia veterinarijos paslaugas), leidžiami atskaitymai – 3 000 Eur, perskaičiuota apmokestinamų (taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą) suma – 8 000 Eur,</p> <p>35 000 Eur pajamų iš žemės ūkio veiklos, apmokestinamų, 2018 m. taikant 10 proc. pajamų mokesčio tarifą, 2 000 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų.</p> <p>GMP yra 45 000 Eur (8 000 + 35 000 + 2 000).</p>
---

**8. Tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos gaunamos už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

#### Komentaras

1. Ši nuostata taikoma tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (toliau – darbo užmokestis) gaunamos už ilgesnį negu vienas mėnuo laikotarpį, nepriklausomai nuo to, ar darbo užmokestis išmokamas už keletą nuosekliai vienas paskui kitą einančių mėnesių, ar už keletą mėnesių, tarp kurių yra laiko tarpas (pvz., už 2018 m. sausį ir tų pačių metų liepą, atlyginimas išmokamas 2018 m. rugpjūčio mėnesį).

## Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad darbuotojo mėnesinis darbo užmokestis yra 500 eurų, jam taikomas 330 eurų NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2018 m. sausio ir vasario mėnesių darbo užmokesčių išmoka kartu su kovo mėnesio darbo užmokesčiu. Kadangi šios su darbo santykiais susijusios pajamos gaunamos už ilgesnį kaip vienas mėnuo laikotarpį, todėl kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotą 2018 m. sausio, vasario, kovo mėnesių 330 Eur NPD.

Apskaičiuojamas pajamų mokestis nuo:

2018 m. sausio mėnesio darbo užmokesčio:  $(500 - 330) \times 15/100 = 25,50$  Eur;

2018 m. vasario mėnesio darbo užmokesčio:  $(500 - 330) \times 15/100 = 25,50$  Eur;

2018 m. kovo mėnesio darbo užmokesčio:  $(500 - 330) \times 15/100 = 25,50$  Eur.

Bendra pajamų mokesčio suma (nuo visos išmokėtos sumos) – 76,50 Eur.

2. Tarkime, kad 2018 m. gyventojų mėnesinis darbo užmokestis yra 300 eurų, jam taikomas 300 eurų NPD. Jis 2017 – 2018 m. dirba toje pačioje įmonėje. Darbdavys apskaičiuotą 2017 m. vasario mėnesio darbo užmokesčių išmoka 2018 m. sausio mėnesį, 2017 m. kovo mėnesio darbo užmokesčių išmoka 2018 m. vasario mėnesį, 2017 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokesčių išmoka 2018 m. gegužės mėnesį, 2017 m. liepos mėnesio darbo užmokesčių išmoka 2018 m. liepos mėnesį, 2017 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesių darbo užmokesčių išmoka 2018 m. rugpjūčio mėnesį, 2017 m. lapkričio, gruodžio bei 2018 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokesčių išmoka 2018 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2018 m. gyventojui išmoka darbo užmokesčių ir už 2017 m., ir už 2018 m., tai, išmokant darbo užmokesčių už 2017 m., taikomas išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių išmokamas darbo užmokestis, o išmokant darbo užmokesčių už 2018 m., kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio, už kurį išmokamas darbo užmokestis, NPD, jeigu 2018 m. tų mėnesių NPD nebuvo pritaikyti išmokant 2017 m. darbo užmokesčių.

2018 m. sausio mėnesį išmokant 2017 m. vasario mėnesio darbo užmokesčių, taikomas 2018 m. sausio mėnesio NPD – 300 Eur;

2018 m. vasario mėnesį išmokant 2017 m. kovo mėnesio darbo užmokesčių, taikomas 2018 m. vasario mėnesio NPD – 300 Eur.

2018 m. gegužės mėnesį išmokant 2017 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokesčių (900 Eur), taikomas tik 2018 m. gegužės mėnesio (išmokos išmokėjimo mėnesio) NPD – 130  $(900 - 400; 500 \times 0,5; 380 - 250)$  Eur, nes praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių NPD kitą mokestinį laikotarpį negali būti taikomi.

2018 m. liepos mėnesį išmokant 2017 m. liepos mėnesio darbo užmokesčių, taikomas 2018 m. liepos mėnesio NPD – 300 Eur.

2018 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 2017 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesių darbo užmokesčių (900 Eur), taikomas 2018 m. rugpjūčio mėnesio NPD – 130 Eur.

2018 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2017 m. lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokesčių (600 Eur), taikomas 2018 m. rugsėjo mėnesio NPD – 280 Eur  $(600 - 400; 200 \times 0,5; 380 - 100)$ .

2018 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2018 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokesčių, taikomi 2018 m. kovo bei balandžio mėnesių 300 Eur NPD, o 2018 m. sausio, vasario ir gegužės mėnesių pritaikyti NPD (išmokant 2017 m. darbo užmokesčių) turi būti perskaičiuojami. 2018 m. sausio mėn. NPD, įvertinus visą tą mėnesį išmokėtą darbo užmokesčių (600 Eur), sudarys 280 Eur, vasario mėn. NPD – 280 Eur, o gegužės mėn. NPD netaikomas, nes bendra gegužės mėnesį išmokėta ir už ją apskaičiuoto išmokėti darbo užmokesčio suma yra didesnė už 1 160 eurų (900 Eur už 2017 m. dalį + 300 Eur už 2018 m. gegužės mėn., iš viso 1 200 Eur).

3. Tarkime, kad gyventojų 2018 m. mėnesinis darbo užmokestis yra 550 Eur, jam taikomas 305 Eur  $(550 - 400; 150 \times 0,5; 380 - 75)$  NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2017 m. lapkričio ir gruodžio mėnesių darbo užmokesčių išmoka 2018 m. sausio mėnesį. Taip pat 2018 m. sausio mėnesį darbuotojui išmokamas 2018 m. sausio mėnesio darbo užmokestis.

Kai darbdavys einamaisiais kalendoriniais metais išmoka gyventojui darbo užmokestį ne tik už einamųjų metų mėnesį, bet ir už praėjusių metų atitinkamą laikotarpį, yra taikomas tik išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusių metų mėnesių darbo užmokestis yra išmokamas.

Kadangi visa gyventojui 2018 m. sausio mėnesį išmokėta 1650 Eur (1100+550) darbo užmokesčio suma yra didesnė už 1 160 Eur, 2018 m. sausio mėnesį NPD netaikomas.

4. Tarkime, kad 2018 m. gyventojas mėnesinis darbo užmokestis yra 460 Eur, jam taikomas 350 Eur (460-400; 60x0,5; 380-30) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2017 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2018 m. vasario mėnesį, 2017 m. gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 2018 m. gegužės mėnesį. Gyventojas 2018 m. liepos 31 d. atleidžiamas iš pareigų ir jam rugpjūčio mėnesį išmokamas 2017 m. liepos, rugpjūčio, rugsėjo, spalio, lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestis. 2018 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestis išmokamas 2018 m. rugsėjo mėnesį.

2018 m. vasario mėnesį išmokant 2017 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį (920 Eur), taikomas 2018 m. vasario mėnesio NPD – 120 (920 – 400; 520 x 0,5; 380-260) Eur.

2018 m. gegužės mėnesį išmokant 2017 m. gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (920 Eur), taikomas 2018 m. gegužės mėnesio NPD – 120 Eur.

2018 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 2017 m. liepos – gruodžio mėnesių darbo užmokestį, NPD netaikomas (net, jei pagal NPD formulę būtų apskaičiuotas kaip taikytinas), nes išmokamos išmokos už praėjusį mokestinį laikotarpį (2017 m.) įmonėje 2018 m. rugpjūčio mėnesį nebedirbančiam darbuotojui.

2018 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2018 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestį, NPD taikomi taip:

– už 2018 m. sausio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas 350 (460 – 400; 60 x 0,5; 380 - 30) Eur NPD,

– vasario mėn. taikytas, išmokant dalį 2017 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2018 m. vasario mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma yra 1 380 Eur (920 Eur už 2017 m. du mėnesius + 460 Eur už 2018 m. vasario mėn.), NPD – 0 Eur,

– už 2018 m. kovo mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas 350 Eur NPD,

– už 2018 m. balandžio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas 350 Eur NPD,

– gegužės mėn. taikytas, išmokant dalį 2017 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2018 m. gegužės mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma - 1380 Eur, NPD – 0 Eur,

– už 2018 m. birželio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas 350 Eur NPD,

– už 2018 m. liepos mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas 350 Eur NPD.

Gyventojui taikomi šie NPD, nes iki 2018 m. liepos 31 d. jis dirbo tik minėtoje darbovietėje ir joje buvo pateikęs prašymą taikyti NPD.

5. Darbuotojas dirbo įmonėje 2016–2017 metais. 2017 m. lapkričio 4 d. darbuotojas atleidžiamas iš pareigų. Darbdavys apskaičiuotą 2017 m. balandžio – birželio mėnesių darbo užmokestį išmoka gyventojui 2018 m. liepos mėnesį, o 2017 m. liepos – lapkričio darbo užmokestį išmoka 2018 m. rugpjūčio mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas nuo 2017 m. lapkričio 4 d. nebedirba įmonėje, jam negali būti taikomas NPD.

6. Tarkime, kad 2018 m. gyventojas mėnesinis darbo užmokestis yra 480 Eur, jam taikomas 340 Eur (480-400; 80x0,5; 380-40) NPD. 2018 m. gegužės – birželio mėnesiais gyventojas yra neapmokamose atostogose.

Darbdavys apskaičiuotą 2018 m. kovo – balandžio darbo užmokestį išmoka 2018 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2018 m. išmoka gyventojui 2018 m. darbo užmokestį už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis

apmokestinamas atskirai, taikant tą mokesčio laikotarpio mėnesį, už kurį išmokamas darbo užmokestis, galiojantį NPD.

Todėl gyventojui 2018 metais turėtų būti taikomi du NPD: 2018 m. kovo ir balandžio mėnesių, po 340 Eur.

2. Darbo užmokestis ir atlyginimas už atostogas, tenkantis mėnesiui, kurį prasideda atostogos, apmokestinami nuo bendros sumos, o kito mėnesio atlyginimas už atostogas, atėmus to mėnesio NPD, apmokestinamas atskirai. Pasibaigus atostogoms ir apskaičiavus darbo užmokestį už likusias to mėnesio darbo dienas, pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo bendros to mėnesio uždarbio ir atostoginių sumos, atėmus anksčiau išskaičiuotą mokesčio sumą (žr. 1 pavyzdį). Kai atostogos įstatymų nustatyta tvarka trunka kelis kalendorinius mėnesius, kiekvieno mėnesio atlyginimo už atostogas suma apmokestinama atskirai. Per atostogų laikotarpį pasikeitus NPD, pajamų mokestis perskaičiuojamas.

#### Pavyzdžiai

1. Darbuotojas atostogauja nuo 2018-01-20 iki 2018-02-10. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 400 Eur, atlyginimas už visas atostogas - 550 Eur: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 290 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas - 260 Eur.

Sausio mėn. 690 Eur (400+290) pajamų sumai taikomas 235 Eur (690-400; 290x0,5; 380-145) NPD.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

$$(690 - 235) \times 15/100 = 68,25 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(260 - 260) \times 15 / 100 = 0 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 377 Eur darbo užmokestį, todėl pajamų mokestis už vasario mėnesį ir vasario mėnesio NPD perskaičiuojami nuo bendros to mėnesio uždarbio ir atostoginių sumos:

$$[(260+377) - 261,50 \text{ (NPD)}; 637 - 400; 237 \times 0,5; 380 - 118,50] \times 15 / 100 = 56,33 \text{ Eur.}$$

Tačiau, išmokant antrąją vasario mėn. darbo užmokesčio dalį, reikėtų perskaičiuoti vasario mėnesio NPD ir apmokestinti dar sausio mėn. išmokėtą 260 Eur pajamų sumą (atitinkančią pritaikyto NPD dalį).

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

– vasario mėn. atlyginimas už atostogas (260 Eur), išmokėtas sausio mėn., apmokestinamas netaikant vasario mėn. NPD. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos (260 Eur) išskaičiuojamas pajamų mokestis:

$$260 \times 15/100 = 39 \text{ Eur;}$$

– išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio antrąją dalį (377 Eur), apskaičiuojamas visas vasario mėn. darbo užmokestis – 637 Eur (260+377), taikomas vasario mėn. 261,50 Eur NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

$$(377 - 261,50 \text{ (NPD)}) \times 15 / 100 = 17,33 \text{ Eur.}$$

Pažymėtina, jog su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje NPD turėtų būti taikomas nuosekliai, kad teisę į jį turintys darbuotojai juo galėtų pasinaudoti mokesčiniame laikotarpiu dar nepasibaigus.

2. Darbuotoja (mokytoja) atostogauja nuo 2018-06-20 iki 2018-08-25. Birželio mėnesio darbo užmokestis sudaro 450 Eur, atlyginimas už visas atostogas sudaro 1 120 Eur: birželio mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 200 Eur, liepos mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 500 Eur, o rugpjūčio mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 420 Eur. Pajamų mokestis nuo atlyginimo už atostogas pirmiausia skaičiuojamas nuo birželio mėnesio pajamų:

$$[(450 + 200) - 255 \text{ (NPD)}] \times 15/100 = 59,25 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo liepos mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(500 - 330 \text{ (NPD)}) \times 15/100 = 25,50 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo rugpjūčio mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(420 - 370 \text{ (NPD)}) \times 15/100 = 7,50 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotoja rugpjūčio mėnesį dar gauna 60 Eur darbo užmokestį. Pajamų mokestis ir NPD nuo rugpjūčio mėnesio darbo uždarbio perskaičiuojamas, įvertinus visą už rugpjūčio mėnesį gautų pajamų sumą:

$$[480 (420+60) - 340] \times 15 / 100 = 21 \text{ Eur.}$$

Rugpjūčio mėnesį sumokėtina pajamų mokesčio suma yra 13,50 Eur:

$$21 - 7,50 = 13,50 \text{ Eur.}$$

3. Tarkime, kad gyventojai išmokama 2018 m. sausio mėnesį 600 Eur (3 x 200 Eur) motinystės pašalpa už tris mėnesius – vasarį, kovą, balandį. Jai taikomas kiekvieno mėnesio 200 Eur NPD. Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio 200 Eur motinystės pašalpos, kovo mėnesio 200 Eur motinystės pašalpos ir balandžio 200 Eur motinystės pašalpos, pritaikius atitinkamą jai taikytino kiekvieno mėnesio NPD dalį (200 Eur), neišskaičiuojamas.

**9. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD gali būti taikomas tik mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, teikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją. NPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas atsižvelgiant į šio straipsnio 1, 3, 6 ir 7 dalių nuostatas.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

**Komentaras**

1. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje netaikomas.

2. MNPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui gali būti pritaikomas mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, jeigu jam šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD yra didesnis už nulį, arba jeigu jam yra taikytinas šio straipsnio 6 dalyje nustatytas didesnis NPD, kaip asmeniui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba kaip senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas nedidelių, vidutinių ar specialiųjų poreikių lygis, arba kaip asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis, lengvas ar sunkus neįgalumo lygis.

3. MNPD taikomas tik tokiam nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavo iš šaltinio Lietuvoje. Šios pajamos yra mažinamos GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota MNPD suma. Pagal GPMĮ nenuolatinio Lietuvos gyventoją su darbo santykiais susijusių pajamų šaltinis laikomas esančiu Lietuvoje, jeigu toks gyventojas dirba Lietuvoje.

4. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui GPMĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD gali būti pritaikomas pagal pateiktą jo metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse gautos visos apmokestinamosios pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje (žr. 7 dalies komentarą).

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam pagal šio straipsnio 6 dalį yra taikytinas didesnis MNPD, šis dydis pritaikomas pagal jo pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos tik iš šaltinio Lietuvoje gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

5. Tam, kad nenuolatinis Lietuvos gyventojas, išskyrus turintį teisę į didesnę NPD šio straipsnio 6 dalyje nustatytais pagrindais, galėtų pasinaudoti teise į MNPD, jis mokesčių administratoriui kartu su deklaracija turėtų pateikti tos užsienio valstybės, kurios nuolatinis gyventojas yra, mokesčių administratoriaus patvirtintą dokumentą, pavyzdžiui, ten pateiktą mokesčio deklaraciją, apie jo per tą mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, gautas ir toje užsienio valstybėje apmokestintas pajamas.

Jeigu per mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, nenuolatinis Lietuvos gyventojas negavo pajamų, nuo kurių užsienio valstybėje buvo sumokėtas pajamų mokestis ar jam tapatus

mokestis, prie deklaracijos jis turi pridėti užsienio valstybės mokesčių administratoriaus šį faktą patvirtinantį dokumentą.

Mokesčių administratoriaus prašymu, turi būti pateikiami ir vertėjo patvirtinti vertimai į lietuvių kalbą.

Iš šaltinio Lietuvoje gautas pajamas ir pajamų mokesčio sumokėjimą patvirtinančių dokumentų pateikti nebūtina. Jie pateikiami tik mokesčių administratoriaus prašymu.

6. Teisę į šio straipsnio 6 dalyje nustatytą didesnę NPD turintis nenuolatinis Lietuvos gyventojas turi pateikti tokią teisę (ribotą darbingumą, neįgalumą ar specialius poreikius) įrodančius dokumentus. Didesnis NPD, apskaičiuotas šio straipsnio 6 dalyje (žr. 20 straipsnio 6 dalies komentarą) nustatyta tvarka, nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas, jeigu atitinkamas riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas tą mokestinį laikotarpį, kuriuo jis gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų iš šaltinio Lietuvoje, arba iki to mokestinio laikotarpio pradžios. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas po išvykimo iš Lietuvos ir tuo pačiu mokestiniu laikotarpiu jis iš šaltinio Lietuvoje gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, išvykimo iš Lietuvos metų mokestinio laikotarpio MNPD apskaičiuojamas šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka, atsižvelgus į jo gautas apmokestinamas pajamas, apskaičiuotas šio straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka.

Pavyzdys

1. Nenuolatinis Lietuvos gyventojas 2018 m. sausio – liepos mėnesiais dirbo Lietuvoje ir iš Lietuvos vieneto gavo 3 400 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų. 0–25 darbingumo lygis jam buvo nustatytas 2018 m. spalio mėnesį, praėjus daugiau kaip dviem mėnesiams po išvykimo iš Lietuvos. Jam taikytino MNPD dalis, įvertinus ir užsienio valstybėje gautas 600 Eur apmokestinamas pajamas, bus lygi 3 800 Eur ( $4\,560/12 \times 10$ ), nes jo metinės pajamos (GMP) neviršija 12 minimalios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų (2018 m.) kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos (t. y. 4 800 Eur (12 mėn. x 400 Eur), ir du mėnesius taikomas didesnis NPD ( $2 \times 450$ ), iš viso 4 700 (3 800 + 900) Eur.

**10. Šio Įstatymo 29 straipsnyje nustatytais atvejais iš pajamų atimama MNPD dalis, apskaičiuota tame straipsnyje nustatyta tvarka.**

(Pakeista pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Iš Lietuvos 2018 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamoms taikoma tik metinio NPD dalis, apskaičiuojama remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo”.

Ši dalis apskaičiuojama taip: metinio NPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus (365 dienų, žr. GPMĮ 29 straipsnio komentarą).

Pavyzdžiai

1. Galutinai išvykstantis iš Lietuvos 2018 m. nuolatinis Lietuvos gyventojas turi teisę į 2 160 Eur (180 Eur x 12 mėn.) metinį NPD. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2018 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD suma yra:  $2\,160 \times 130 / 365 = 769,32$  Eur.



**Projekto lyginamasis variantas****20 straipsnis. Neapmokestinamasis pajamų dydis**

**1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau – MNPD), jei šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu 4 560 eurų, jeigu gyventojų metinės pajamos (toliau – GMP) neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumos. Kai GMP viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumą, MNPD, jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:**

**Gyventojui taikytinas MNPD = 4 560 – 0,5 x (GMP – dvylika minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių).**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

**Komentaras**

1. Nuo 2009 m. sausio 1 d. neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas gyventojui tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms.

2. Metinį NPD, kaip ir mėnesio NPD, nustatyta taikyti taip pat tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Kitaip nei pagal iki 2008 m. gruodžio 31 d. galiojusios GPMĮ 20 straipsnio redakcijos nuostatas, tik kitokių, nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamųjų pajamų gavusiems gyventojams (pvz., gavusiems tik individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, palūkanas, sporto veiklos pajamas, atlikėjų veiklos pajamas, honorarą, pajamas už paruoštą ar kitaip perleistą nuosavybės kilnojamąjį daiktą, kurį privaloma teisiškai registruoti Lietuvoje, taip pat nekilnojamąjį daiktą, esantį Lietuvoje, pajamas iš turto nuomos ir pan.), teisė prisitaikyti MNPD nėra numatyta.

3. Kai gyventojų ~~2017 m.~~ 2018 m. ar vėlesnio mokesčio laikotarpio metinės pajamos neviršija dvylikos minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos, tai MNPD yra ~~3720~~ 4560 eurų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ~~2016 m. birželio 22 d. nutarimu Nr. 644~~ 2017 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. 814 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ patvirtintas MMA dydis nuo ~~2016 m. liepos 1 d.~~ 2018 m. sausio 1 d. yra ~~380 400~~ eurų. Vadinasi, ~~3 720 eurų~~ 4 560 eurų MNPD bus taikomas gyventojams, kurių 2017 m. metinės su darbo santykiais susijusios pajamos neviršys ~~4 800~~ (400 eurų x 12 mėn.) eurų sumos.

Kai gyventojų metinės pajamos yra didesnės ~~kaip nei~~ dvylika MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių, tai MNPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.

**Pavyzdys**

Gyventojų ~~2017~~ 2018 m. metinės pajamos – 7 000 eurų su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

- 1) 7 000 – ~~4 560 (380 Eur x 12 mėn.)~~ = ~~2 440~~ 4 800 (400 Eur x 12 mėn.) = 2 200 Eur
- 2) ~~2 440 x 0,5 (koeficientas)~~ = ~~1 220 Eur~~ 2 200 x 0,5 (koeficientas) = 1 100 Eur
- 3) ~~3 720~~ – ~~1 220~~ = ~~2 500 Eur~~ 4 560 – 1 100 = 3 460 Eur.

Vadinasi, šiam gyventojui ~~2017~~ 2018 m. mokesčiu laikotarpiu taikytinas MNPD yra ~~2500~~ 3 460 Eur.

4. Pagal GPMĮ 2 straipsnio 34 dalį su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikomos ne tik pajamos, gautos iš šio straipsnio 31 dalyje (žr. GPMĮ 2 straipsnio 31 dalies komentarą) nurodytos veiklos, bet ir individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos (išsamiau – žr. GPMĮ 2 straipsnio 34 dalies komentarą). Atsižvelgus į tai, MNPD yra taikomas ir individualios įmonės savininkui, ūkinės bendrijos tikrajam nariui ir mažosios bendrijos nariui, atitinkamą iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos gautos išmokos sumą priskyrusiam su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamoms.

5. Nors MNPD yra atimamas tik iš pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, tačiau, apskaičiuojant gyventojui taikytiną MNPD, atsižvelgiama ne tik į šios rūšies pajamas, bet ir į kitas metines pajamas, nurodytas šio straipsnio 7 dalyje. Kai gyventojas gautos metinės pajamos, nurodytos šioje dalyje, yra ~~12 000~~ 13 920 eurų ar didesnės, MNPD netaikomas.

#### Pavyzdys

Gyventojas 2017 2018 m. kiekvieno mėnesio darbo užmokestis įmonėje ~~600 800~~ Eur, 2017 2018 m. joje gautas darbo užmokestis ~~7 200~~ 9 600 Eur. Gyventojas prašymu, įmonėje visą mokestinį laikotarpį taikomas 200 180 Eur NPD, per metus pritaikyta ~~2400 (200 Eur x 12 mėn.)~~ 2 160 Eur (180 Eur x 12 mėn.).

Be to, gyventojas gavo dar ~~4 800~~ 5 000 Eur darbo užmokestį kitoje įmonėje. NPD šioje įmonėje nebuvo taikomas. Visos mokestinio laikotarpio pajamos yra ~~12000~~ 14 600 Eur.

MNPD gyventojui nepriklauso, kai jo metinės pajamos yra ~~12000~~ 13 920 Eur ar didesnės. Vadinas, šiuo atveju gyventojui taikytinas MNPD lygus nuliui. Nuo pajamų sumos, kuri pirmojoje įmonėje nebuvo apmokestinta dėl NPD taikymo, t. y. nuo visos per metus pritaikytos NPD ~~2400~~ 2 160 Eur sumos nebuvo išskaičiuotas ir į biudžetą sumokėtas ~~360 Eur (2400 Eur x 15/100)~~ 324 Eur (2 160 Eur x 15/100) pajamų mokestis.

Šiam gyventojui pagal GPMĮ 27 straipsnio 2 dalies 2 punktą atsiranda pareiga pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka perskaičiuoti taikytiną MNPD. Deklaracijoje apskaičiuotą ~~360~~ 324 Eur mokėtiną pajamų mokestį gyventojas privalės sumokėti iki 2018 2019 m. gegužės 2 dienos.

6. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti kitokie MNPD, taikomi neatsižvelgiant į gautų metinių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

**2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:**

1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieno dydžio, taikomas mėnesio NPD yra 380 eurų;

2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

**Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = 380 – 0,5 x (gyventojas mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis).**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup>straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Nuo ~~2017~~ 2018 m. sausio 1 d. gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra ne didesnės kaip MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, taikomas mėnesio NPD yra ~~310~~ 380 eurų. ~~2017~~ 2018 m. sausio 1 d. galiojanti MMA yra ~~380~~ 400 eurų, vadinasi, ~~2017–2018~~ m. mokestiniu laikotarpiu ~~310~~ 380 eurų NPD taikytinas tiems gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos nėra didesnės kaip ~~380~~ 400 eurų.

2. ~~2017–2018~~ m. ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės už MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal formulę:

Mėnesio NPD = ~~310~~ 380 – 0,5 x (gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis).

### Pavyzdys

Gyventojas ~~2017~~ 2018 m. sausio mėnesį gavo 600 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

1) ~~600 – 380~~ 400 (MMA, galiojusios ~~2017~~ 2018 m. sausio 1 d., 1 dydis) = ~~220~~ 200 Eur

2) ~~220–200~~ x 0,5 (koeficiento) = ~~110~~ 100 Eur

3) ~~310 – 110 = 200 Eur~~ 380 – 100 = 280 Eur.

Vadinasi, šiam gyventojui sausio mėnesį taikomas ~~200–280~~ Eur NPD.

Einamaisiais kalendoriniais metais pasikeitus MMA, apskaičiuojant gyventojui taikytiną mėnesio NPD, ir toliau turi būti atsižvelgiama į tą MMA dydį, kuris galiojo tų metų sausio 1 dieną.

3. Gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra ~~1000~~ 1 160 eurų per mėnesį ir didesnės, mėnesio NPD netaikomas, nes pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas NPD tokiu atveju yra lygus nuliui.

4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD ~~nuo 2009 m. kovo 5 d.~~ yra taikomi, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

5. Tokia mėnesio NPD apskaičiavimo tvarka yra taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant ~~2017~~ 2018 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas.

**3. Jeigu pagal šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nustatytą formulę apskaičiuotas NPD yra neigiamas, laikoma, kad jis lygus 0.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup>straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Kai pagal šio straipsnio 1 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas MNPD arba kai pagal šio straipsnio 2 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas mėnesio NPD, laikoma, kad MNPD ar mėnesio NPD yra lygus nuliui. Tokiais atvejais nei mėnesio NPD, nei MNPD gyventojui netaikomas.

#### Pavyzdys

Gyventojas ~~2017~~ 2018 m. gruodžio mėnesį gavo 1 600 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuojama:

~~1)  $1\,600 - 380$  (MMA, galiojusios 2017 m. sausio 1 d., 1 dydis) =  $1\,220$  Eur~~

~~2)  $1\,220 \times 0,5$  (koeficiento) =  $610$  Eur~~

~~3)  $310 - 610 = 0$  (- 300 Eur)~~

1)  $1\,600 - 400$  (MMA, galiojusios 2018 m. sausio 1 d., 1 dydis) =  $1\,200$  Eur

2)  $1\,200 \times 0,5$  (koeficiento) =  $600$  Eur

3)  $380 - 600 = 0$  (- 220 Eur).

Vadinasi, šiam gyventojui gruodžio mėnesį NPD netaikomas.

**4. NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tik nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kai jis pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas turėdamas teisę į NPD pateikia laisvos formos prašymą vienoje pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, gavimo vietoje. Taikant šio straipsnio 2 dalies nuostatas mokestiniu laikotarpiu turi būti atsižvelgiama tik į visas kas mėnesį mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

#### Komentaras

1. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, turi teisę mokestiniu laikotarpiu pasinaudoti mėnesio NPD ir taip sumažinti pajamų mokesčio bazę. Per mokestinį laikotarpį NPD gali būti taikomas nuolatiniam Lietuvos gyventojui tik darbdaviui pateikto jo prašymo pagrindu. Todėl nuolatinis Lietuvos gyventojas, pageidaujantis, kad NPD būtų taikomas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje, turi pateikti darbdaviui laisvos formos prašymą. Prašymo nepateikus, gyventojui priklausantis mėnesio NPD netaikomas. Visą taikytiną MNPD prisitaikyti nuolatinis Lietuvos gyventojas galės, pateikdamas metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų tuo pačiu metu gauna daugiau kaip iš vieno darbdavio, NPD jam gali būti taikomas tik vienoje, paties pasirinktoje, tokių pajamų gavimo vietoje. Todėl prašymą taikyti NPD tokiu atveju gyventojas gali pateikti tik vienam darbdaviui. Iš kitų darbdavių gaunamos pajamos turi būti apmokestinamos nuo visos sumos.

3. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas prašymą taikyti NPD pateikia daugiau kaip vienam darbdaviui, dėl NPD taikymo keliose su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų gavimo vietose, atitinkamai, ir dėl per mažai išskaičiuoto ir į biudžetą sumokėto pajamų mokesčio, yra atsakingas pats gyventojas.

4. Kai su darbuotoju Lietuvos Respublikos darbo kodekso 96-99 straipsniuose nustatyta tvarka sudarytoje vienoje darbo sutartyje vietoj vieno darbdavio yra nurodyti du ar daugiau darbdavių, tai NPD pritaiko darbdavys, kuris tokioje darbo sutartyje yra įvardytas pirmuoju darbdaviu, atliekančiu visas darbdavio funkcijas, susijusias su darbuotojo pajamų apmokestinimu, socialinio draudimo ir kitų įmokų už šį darbuotoją sumokėjimu, informacijos apie jį pateikimu.

45. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, tą patį mokesčio laikotarpio mėnesį perėjęs dirbti į kitą įstaigą (įmonę) ir pageidaujantis, kad ankstesnėje darbovietėje nepritaikytas NPD (ar jo dalis) būtų pritaikytas, naujam darbdaviui turėtų pateikti buvusio darbdavio išduotą pažymą apie to mėnesio darbo užmokestį (įskaitant priedus, priemokas) ir apie NPD taikymą tą mėnesį.

56. Jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas iki 2003-01-01 darbdaviui, kuris iki 2003-01-01 jam taikė pajamų neapmokestinamąjį minimumą pagal Fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinąjį įstatymą, arba po 2003-01-01 nepateikia nei prašymo taikyti NPD, nei atsisakymo jį taikyti, tai darbdavys, turėdamas dokumentus, patvirtinančius, kad ši darbovietė yra pagrindinė (darbo sutartį arba paties darbuotojo pareiškimą), turi pagrindą manyti, kad prašymas taikyti NPD yra pateiktas.

67. Pasikeitus NPD formulei ar nustačius kitokias NPD sumas, darbdavys neprivalo reikalauti iš darbuotojų pateikti naujus ar patikslinti pateiktus prašymus. Nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris darbdaviui buvo pateikęs prašymą taikyti NPD (pagrindinį ar individualų), nebūtina teikti naujo prašymo. NPD gali būti taikomi anksčiau pateiktų prašymų pagrindu.

78. Apskaičiuojant nuolatiniam Lietuvos gyventojams taikytiną mėnesio NPD, būtina atsižvelgti tik į visas kas mėnesį darbuotojams mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais. Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama: darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktu nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai, darbuotojo gauta nauda dėl beprocentinės paskolos ar lengvatinių palūkanų, lengvatine kaina įsigytos produkcijos, automobilio naudojimo asmeniniais tikslais, gyventojų naudai sumokėtos gyvybės draudimo įmokos, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms ir visi kiti papildomi uždariai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą ar atliekamas funkcijas. Šios nuostatos taikomos neatsižvelgiant į konkrečiam darbuotojui išmokamų išmokų periodiškumą.

### Pavyzdžiai

1. Paskolas iš darbdavio gavę darbuotojai lengvatines palūkanas sumoka kiekvieną metų ketvirtį arba vieną kartą per metus. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatinių palūkanų gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas.

2. Darbdavio nustatyta tvarka darbuotojai turi teisę už tam tikrą sumą per kalendorinius metus įsigyti prekių lengvatine kaina. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatine kaina įsigytų prekių gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas, neatsižvelgiant į lengvatine kaina įsigyjamų prekių periodiškumą.

3. Darbdavys darbuotojui išmoka ~~ne tik su darbo santykiais susijusias išmokas, bet ir išmoką už pastarojo darbdaviui nuomojamą turtą, išmoką už jo suteiktas paslaugas, vykdančią registruotą (pagal pažymą) individualią veiklą~~. Apskaičiuojant taikytiną mėnesio NPD, į šią išmoką neatsižvelgiama, be to, NPD ar jo dalis šiai išmokai negali būti taikomas, nes tai nėra su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

Jeigu gyventojui tas pats darbdavys su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias išmokas išmoka dviejų ar daugiau darbo sutarčių pagrindu, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, yra įskaitomos visos šios rūšies jo mokamos išmokos. Be to, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuota NPD suma gali būti mažinamos bet kurios sutarties pagrindu mokamos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios išmokos, arba visos šios išmokos gali būti mažinamos pasirinktomis NPD proporcijomis, siekiant sudaryti gyventojui galimybę mokesčiniu laikotarpiu prisitaikyti NPD.

Dovanos, apmokestinamosioms pajamoms priskiriami prizai, pašalpos ir kitokios nenuolatinio pobūdžio išmokos neįskaičiuojamos į mėnesio darbo užmokestį, tačiau įskaičiuojamos

į metines su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias pajamas, darančias įtaką MNPD.

~~89.~~ NPD taikymo tikslais ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpos (toliau – pašalpos) ir ilgalaikio darbo išmokos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymą (toliau – ilgalaikio darbo išmokos) priskiriamos su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

Gavus duomenis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinio skyriaus (toliau – VSDFV teritorinis skyrius) apie išmokėtą ligos pašalpą, darbdaviui rekomenduojama taikytiną NPD ir pajamų mokestį perskaičiuoti (sudėjus atitinkamo mėnesio darbo užmokestį, visą ligos pašalpą), nes dėl pašalpos gavimo taikytinas NPD pasikeičia. VSDFV teritorinio skyriaus informacija apie pašalpas skelbiama Elektroninės draudėjų aptarnavimo sistemos portale.

~~Pajamų mokesčio suma perskaičiuojama už tą mėnesį, už kurį darbuotojas gavo ir darbo užmokestį, ir pašalpą. Mėnesinėje pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 formoje (priede FR0572A), patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. VA 7 „Dėl Mėnesinės pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos formos, jos priedų formų bei jų pildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo, pakeitimo“, duomenys apie priklausančią sumokėti pajamų mokesčio ir privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumą įrašomi į to mėnesio, kurį atliekamas perskaičiavimas, FR0572 formą. Tokiu būdu perskaičiavus pajamų mokestį, delspinigiai už per mažai išskaičiuotą pajamų mokestį neskaičiuojami.~~

~~910.~~ Kai ligos pašalpa, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpa, ilgalaikio darbo išmoka yra išmokama už visą mėnesį ar kelis mėnesius, NPD pagal gyventojų pateiktą prašymą taiko VSDFV teritorinis skyrius, vadovaudamasis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinių skyrių mokamų nepensinių išmokų apmokestinimo gyventojų pajamų mokesčiu taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2010 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-23.

~~11.~~ Iš biudžetinių įstaigų ir Lietuvos banko atleistiems gyventojams ilgalaikio darbo išmokas išmokantis juos atleidę darbdaviai NPD taiko, jeigu atleisti iš darbo darbuotojai yra pateikę prašymus šioms išmokoms taikyti NPD.

~~1012.~~ Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokestiniu laikotarpiu NPD gali būti perskaičiuojamas, o perskaičiuotas mokėtinas pajamų mokestis dėl per didelio ar per mažo pritaikyto NPD sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.

~~113.~~ Nenuolatiniais Lietuvos gyventojams mokestiniu laikotarpiu NPD netaikomas. Kai nenuolatinis Lietuvos gyventojas pagal GPMĮ 4 straipsnio 1 dalies 1–4 punkto nuostatas (įskaitant ir dėl Lietuvoje išbūtų dienų skaičiaus) tampa nuolatinio Lietuvos gyventoju, jam NPD gali būti taikomas.

## **5. Gyventojas turi teisę mokestiniu laikotarpiu atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo net tuo atveju, kai jis pagal šio straipsnio 2 ar 6 dalį jam gali būti pritaikytas.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup>straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### **Komentaras**

1. Gyventojas gali pateikti prašymą darbdaviui, kad darbdavys netaikytų jam priklausančio NPD. Pavyzdžiui, kai mokestiniu laikotarpiu NPD yra taikomas, o gyventojui yra žinoma, kad jam priklausantis MNPD dėl kitokių (nurodytų šio straipsnio 7 dalyje) pajamų gavimo bus mažesnis už darbdavio pritaikytą NPD sumą, jis gali pateikti prašymą NPD netaikyti visą mokestinį laikotarpį arba tik tam tikrais mokestinio laikotarpio mėnesiais. Jeigu gyventojui mokestiniu laikotarpiu pritaikyta NPD suma bus mažesnė už jam priklausančią MNPD, tai prisitaikyti visą MNPD ir susigrąžinti pajamų mokestį jis galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Pagal iki 2009 m. kovo 4 d. galiojusią GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakciją gyventojų pateiktą prašymą NPD galėjo būti taikomas tik visas, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, arba visai netaikomas. Galimybė taikyti tik dalį apskaičiuoto mėnesio NPD nebuvo numatyta.

3. Nuo 2009 m. kovo 5 d. įsigaliojusioje GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakcijoje, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, numatyta, kad darbuotojo prašymu gali būti netaikomas visas pagal mėnesio formulę apskaičiuotas NPD arba tik jo dalis (t. y. gali būti taikoma tik dalis apskaičiuoto NPD).

#### Pavyzdys

1. Dviejose įmonėse dirbančiam gyventojui ir kiekvienoje gaunančiam po 350 Eur darbo užmokestį, ~~310~~ 380 Eur NPD ~~2017~~ 2018 m. mokestiniu laikotarpiu galėtų būti taikomas vienoje iš jų. Įvertinęs visas metines pajamas (8 400 Eur), gyventojas apskaičiuoja, kad jam priklausantis MNPD bus ne ~~3720~~ 4560 Eur, o ~~1800~~ 2760 Eur, o mėnesio NPD - ~~150~~ 230 Eur ( $700 - \del{380} 400;  $\del{320} 300 x 0,5; ~~310~~ 380 - ~~160~~ 150). Gyventojui dėl NPD taikymo įmonėje neatsiras prievolė deklaruoti metines pajamas ir papildomai sumokėti pajamų mokestį, jeigu jis pateiks prašymą mokestiniu laikotarpiu taikyti ~~150~~ 230 Eur NPD.$$

4. Pagal šio straipsnio 6 dalį, teisę į didesnę NPD turintis gyventojas taip pat gali darbdaviui pateikti prašymą netaikyti NPD. Visą priklausantį MNPD jis prisitaikyti galės, pateikdamas mokestinio laikotarpio metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

**6. Asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 450 eurų. Asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 390 eurų. Atsiradus arba pasibaigus teisei į šioje dalyje nurodytą mėnesio NPD dydį, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą, negu atsirado arba pasibaigė teisė į jį, mėnesį gautų pajamų. Šioje dalyje nurodytiems gyventojams taikytina MNPD suma yra lygi jiems pagal šios dalies nuostatas atitinkamais mokestinio laikotarpio mėnesiais taikytinų NPD sumai, pridėjus pagal šio straipsnio 1 dalį šiems gyventojams apskaičiuotą MNPD dalį, proporcingą mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais jie neturėjo teisės į NPD pagal šios dalies nuostatas, skaičiui.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

#### Komentaras

1. Per mokestinį laikotarpį didesnis NPD taikomas nurodytus kriterijus atitinkantiems nuolatiniais Lietuvos gyventojams, jeigu jie gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Teisė į didesnę NPD turi būti pagrįsta atitinkamais ~~įrodymais~~ dokumentais:- neįgalumo lygio, asmens darbingumo lygio, darbingumo lygio dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos pažymomis ir pan.

2. Komentare vartojamos sąvokos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme (toliau – Įstatymas).

3. Asmenims, kuriems buvo nustatytas invalidumas neterminuotai, darbingumo lygis privalomai nenustatomas. Šių asmenų turima invalidumo grupė buvo prilyginta darbingumo lygiui.

Asmenims, kuriems buvo nustatytas terminuotas invalidumas, darbingumo lygis nustatytas pasibaigus nustatytam invalidumo terminui. Nuo 2007 m. liepos 1 d. jiems darbingumo lygis nustatomas privalomai.

Neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki 18 metų, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu.

4. Gyventojams, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, 2017-2018 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį taikomas ~~380~~450 eurų NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visą mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra ~~4\_560~~ 5 400 eurų (~~380- 450~~ Eur x 12 mėn.), neatsižvelgus į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

5. Gyventojams, kuriems nustatytas 30 – 55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas ~~320~~390 eurų NPD. Tokiems gyventojams, teisę į didesnę NPD turėjusiems visą mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra ~~3-840~~ 4 680 eurų (~~320- 390~~ Eur x 12 mėn.), neatsižvelgus į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

6. Atsiradus arba pasibaigus teisei gyventojui taikyti didesnę NPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą mėnesį nei atsirado arba pasibaigė teisė jį taikyti gyventojui gauti pajamų. Tokiais atvejais nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo pateikti patikslintą prašymą ar kitaip patikslinti anksčiau pateiktojo prašymo duomenis.

#### Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad 20178 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis. Darbuotojo mėnesinis darbo užmokestis yra ~~400~~470 Eur. Darbdavys jam taikytiną NPD (~~380~~450 Eur) pradės taikyti nuo balandžio mėnesio, t. y. taikys darbuotojo balandžio mėnesį išmokamoms išmokoms, kai tą mėnesį mokės darbo užmokestį už kovą (kai praėjusio pastarojo mėnesio darbo užmokestis mokamas kitą mėnesį) ar už balandžio mėnesį (kai darbo užmokestis ar jo dalis yra išmokamas tą patį mėnesį).

Pajamų mokesčio apskaičiavimas:  $(400 - 380 \text{ } 470 - 450) \times 15 / 100 = 3,0$  Eur.

2. 20178 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis. Prašymas taikyti ~~320~~390 Eur NPD ir atitinkami dokumentai įmonėje pateikti kovo mėnesį. Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra ~~350~~420 Eur. Balandžio mėnesį įmonėje buvo išmokėtas darbo užmokestis tik už tų metų sausio mėnesį. Darbuotojui ~~320~~390 Eur NPD gali būti taikomas jau balandžio mėnesį. Jeigu darbdavys, balandžio mėnesį šiam darbuotojui pritaikęs didesnę NPD, visų 20178 m. mėnesių darbo užmokestį, pradedant balandžio mėnesiu, išmokėtų dar 20178 metais, tai, kiekvieną mėnesį taikant ~~320~~390 Eur NPD, toks didesnis NPD būtų pritaikytas 12 kartų. Pagal komentuojamą straipsnio dalį, ~~320~~390 Eur NPD per 20178 m. mokestinį laikotarpį turi būti pritaikytas ne daugiau kaip 9 kartus (t. y. 9 mėnesių NPD, pvz., kovo – lapkričio mėnesių ar balandžio – gruodžio mėnesių darbo užmokesčiui, išmokėtam 20178 m.), o sausio – kovo mėn. taikytini NPD apskaičiuoti šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Pažymėtina, kad už didesnio NPD taikymo pagrįstumą yra atsakingas prašymą jį taikyti pateikęs gyventojas, todėl, mokestiniu laikotarpiu pritaikius per didelį MNPD, pareiga iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti pajamų mokesčio skirtumą tarp deklaracijoje apskaičiuotos pajamų mokesčio sumos ir mokestiniu laikotarpiu sumokėtos (išskaičiuotos) pajamų mokesčio sumos tenka gyventojui.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokėtinas pajamų mokestis nuo per daug pritaikyto NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje ir sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.



7. Gyventojui, kuriam 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per atitinkamą mokestinį laikotarpį, tą mokestinį laikotarpį taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) įvertinus šio straipsnio 7 dalyje nurodytas gyventojų metines pajamas, pagal metinio NPD formulę apskaičiuojamas MNPD,

2) apskaičiuota MNPD suma dalijama iš 12 (mokestinio laikotarpio mėnesių skaičiaus) ir dauginama iš tų mėnesių skaičiaus, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę (~~320 390~~ ar ~~380 450~~ Eur) NPD,

3) mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais gyventojas turėjo teisę į didesnę NPD, skaičius padauginamas iš atitinkamos (~~320 390~~ ar ~~380 450~~ Eur) sumos, prie kurios pridedama MNPD dalies suma, apskaičiuota 2 punkte.

#### Pavyzdys

1. Gyventojui 30–55 proc. darbingumo lygis nustatytas 2017~~8~~ m. kovo mėnesį, ~~320 390~~ Eur NPD įmonėje pradėtas taikyti balandžio mėnesį. MNPD dalies (atitinkančios sausio – kovo mėn. taikytinus NPD), suma priklausys ne tik nuo tais mėnesiais gautų su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuo visų kitų per 2017~~8~~ m. mokestinį laikotarpį gautų pajamų, apmokestinamų taikant 15 pajamų mokesčio tarifą, išskyrus GPMĮ 20 straipsnio 7 dalyje nurodytas išimtis.

Gyventojas 2017~~8~~ m. gavo 4 800 Eur darbo užmokestį (neatėmus išskaičiuotų mokesčių) ir 700 Eur dividendų, iš viso 5 500 Eur. Jam taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) pagal formulę apskaičiuojamas MNPD:

$$\del{3\,720\,456} - 0,5 \times (5\,500 - \del{4\,560\,480}) = \del{3\,250\,421} \text{ Eur,}$$

2) apskaičiuojama MNPD dalis, tenkanti sausio–kovo mėn. (mėnesiams, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę NPD):

$$\del{3\,250\,421} \times 3 / 12 = \del{812,50\,1052,50} \text{ Eur,}$$

3) apskaičiuojamas visas taikytinas MNPD:

$$\del{812,50\,1052,50} + (9 \text{ mėn.} \times \del{320\,390} \text{ Eur}) = \del{3\,692,50\,4562,50} \text{ Eur.}$$

Visas MNPD yra ~~3\,692,50\,4562,50~~ Eur.

**7. GMP yra lygios gyventojų mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, išskyrus apmokestinamąsias pajamas, kurioms taikomas šio Įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nustatytas mokesčio tarifas, pajamas, nuo kurių mokestis sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą, taip pat išmokas, mokamas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, neviršijančias sumokėtų įmokų dydžio, sumai, neatėmus šio Įstatymo 21 straipsnyje nurodytų išlaidų ir gyventojui taikytino MNPD.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

#### Komentaras

1. Pagal ~~2010 m. lapkričio 23~~ **2018 m. sausio 1** d. įsigaliojusią GPMĮ 20 straipsnio 7 dalies redakciją, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso ~~2010~~ **2018** m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, apskaičiuojant gyventojų metines pajamas, lemiančias taikytino metinio NPD sumą, (toliau – GMP) yra įskaičiuojamos tokios per mokestinį laikotarpį gautos (uždirbtos) apmokestinamosios pajamos:

– kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas ~~(įskaitant 2014 m. ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas iš paskirstytojo pelno (dividendus))~~, išskyrus išmokas, mokamas

pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, neviršijančias sumokėtų įmokų ~~dydžio sumos~~,

– kurioms ~~2010, 2011, 2012 ir 2013–2018~~ m. mokestiniais laikotarpiais taikomas ~~2010~~ proc. pajamų mokesčio tarifas (t. y. ~~šiais–2018~~ m. mokestiniais laikotarpiais ~~PVM mokėtoju~~ ~~iregistruoto ar privalančio juo registruotis gyventojų~~ gautos pajamos iš ~~paskirstytojo pelno (dividendai) žemės ūkio veiklos~~).

– ~~užsienio valstybėje gautos pajamos, nenurodytos GPMĮ 17 straipsnyje kaip neapmokestinamosios, tačiau kurios, naikinant dvigubą apmokestinimą, yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio sumokėjimo GPMĮ 37 straipsnyje nustatyta tvarka.~~

~~Gyventojų metinė pajamų GMP~~ suma yra lygi tokių apmokestinamųjų pajamų sumai, neatėmus iš jos metinio NPD, ~~metinio PNPĐ~~ ir GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų mokestiniu laikotarpiu patirtų išlaidų.

~~2. Į GMP neįskaitomos pajamos, nuo kurių pajamų mokestis sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą, taip pat pajamos už parduotas ar kitaip perleistas nuosavybės atliekas (kaip jos suprantamos pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą ir kurios yra apmokestinamos taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą).~~

~~23. Į GMP yra įtraukiamos perskaičiuotos pajamos už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybės ne individualios veiklos turtą (išskyrus atliekas), individualios veiklos turtui priskirtą nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, realizuotas išvestines finansines priemones (t. y. įtraukiamos pajamos, sumažintos GPMĮ 19 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota turto įsigijimo kaina ir su jo perleidimu ar realizavimu susijusių ~~omisais išlaidomis teisės aktuose nustatytais privalomais mokėjimais~~), taip pat perskaičiuotos individualios veiklos pajamos (t. y. pajamos, sumažintos GPMĮ 18 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuotais leidžiamais atskaitymais, o kaupimo apskaitos principą taikančio gyventojų – ir mokestiniais nuostoliais).~~

### 34. Pavyzdžiai

1. 20178 m. ~~ar vėlesniu~~ mokestiniu laikotarpiu gyventojas gavo:  
1 170 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų,  
1 450 Eur autorinį atlyginimą,  
7 240 Eur pajamų iš individualios kirpimo paslaugų veiklos, leidžiami atskaitymai – 2 240 Eur, perskaičiuota apmokestinamų (taikant ~~515~~ proc. pajamų mokesčio tarifą) pajamų suma – 5 000 Eur),

900 Eur dividendų.

GMP yra ~~3 520 8520~~ Eur (1 170+1 450+900+~~5000~~).

2. Gyventojas 20178 m. ~~ar vėlesnį~~ mokestinį laikotarpį gavo:

2 300 Eur iš veiklos pagal verslo liudijimą,

4 500 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų Lietuvos Respublikoje,

7 000 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų Airijoje, nuo kurių joje buvo išskaičiuotas pajamų mokestis, ir kurios pagal GPMĮ 37 straipsnį yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio Lietuvos Respublikoje.

3 000 Eur apmokestinamosioms pajamoms priskirtą išmoką, išmokėtą pasibaigus gyvybės draudimo sutarčiai, neviršijančią sumokėtų įmokų sumos.

GMP yra ~~4500~~ 11 500 (4 500+7 000) Eur.

3. Gyventojas (PVM mokėtojas) 20178 m. mokestiniu laikotarpiu gavo:

11 000 Eur pajamų iš ~~laisvosios profesijos individualios~~ veiklos (teikia veterinarijos paslaugas), leidžiami atskaitymai – 3 000 Eur, perskaičiuota apmokestinamų (taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą) suma – 8 000 Eur,

35 000 Eur pajamų iš žemės ūkio veiklos, apmokestinamų, 2018 m. taikant 10 proc. pajamų mokesčio tarifą. 2 000 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų.

GMP yra ~~10 000~~ 45 000 Eur (8 000 + 35 000 + 2 000).

8. Tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos gaunamos už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

### Komentaras

1. Ši nuostata taikoma tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (toliau – darbo užmokestis) gaunamos už ilgesnį negu vienas mėnuo laikotarpį, nepriklausomai nuo to, ar darbo užmokestis išmokamas už keletą nuosekliai vienas paskui kitą einančių mėnesių, ar už keletą mėnesių, tarp kurių yra laiko tarpas (pvz., už 20178 m. sausį ir tų pačių metų liepą, atlyginimas išmokamas 20178 m. rugpjūčio mėnesį).

#### Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad darbuotojo mėnesinis darbo užmokestis yra ~~400~~500 eurų, jam taikomas ~~300~~330 eurų NPD. Darbdavys apskaičiuotą 20178 m. sausio ir vasario mėnesių darbo užmokestį išmoka kartu su kovo mėnesio darbo užmokesčiu. Kadangi šios su darbo santykiais susijusios pajamos gaunamos už ilgesnį kaip vienas mėnuo laikotarpį, todėl kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotą 20178 m. sausio, vasario, kovo mėnesių ~~300~~330 Eur NPD.

Apskaičiuojamas pajamų mokestis nuo:

20178 m. sausio mėnesio darbo užmokesčio:  $(400 - 300 \cdot 500 - 330) \times 15/100 = 15 \cdot 25,50$  Eur;

20178 m. vasario mėnesio darbo užmokesčio:  $(400 - 300 \cdot 500 - 330) \times 15/100 = 15 \cdot 25,50$

Eur;

20178 m. kovo mėnesio darbo užmokesčio:  $(400 - 300 \cdot 500 - 330) \times 15/100 = 15 \cdot 25,50$  Eur.

Bendra pajamų mokesčio suma (nuo visos išmokėtos sumos) – ~~45~~76,50 Eur.

2. Tarkime, kad 20178 m. gyventojų mėnesinis darbo užmokestis yra 300 eurų, jam taikomas 300 eurų NPD. Jis 20167 – 20178 m. dirba vienojetoje pačioje įmonėje. Darbdavys apskaičiuotą 20167 m. vasario mėnesio darbo užmokestį išmoka 20178 m. sausio mėnesį, 20167 m. kovo mėnesio darbo užmokestį išmoka 20178 m. vasario mėnesį, 20167 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį išmoka 20178 m. gegužės mėnesį, 20167 m. liepos mėnesio darbo užmokestį išmoka 20178 m. liepos mėnesį, 20167 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesių darbo užmokestį išmoka 20178 m. rugpjūčio mėnesį, 20167 m. lapkričio, gruodžio bei 20178 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokestį išmoka 20178 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 20178 m. gyventojui išmoka darbo užmokestį ir už 20167 m., ir už 20178 m., tai, išmokant darbo užmokestį už 20167 m., taikomas išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių išmokamas darbo užmokestis, o išmokant darbo užmokestį už 20178 m., kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio, už kurį išmokamas darbo užmokestis, NPD, jeigu 20178 m. tų mėnesių NPD nebuvo pritaikyti išmokant 20167 m. darbo užmokestį.

20178 m. sausio mėnesį išmokant 20167 m. vasario mėnesio darbo užmokestį, taikomas 20178 m. sausio mėnesio NPD – 300 Eur;

20178 m. vasario mėnesį išmokant 20167 m. kovo mėnesio darbo užmokestį, taikomas 20178 m. vasario mėnesio NPD – 300 Eur.

20178 m. gegužės mėnesį išmokant 20167 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (900 Eur), taikomas tik 20178 m. gegužės mėnesio (išmokos išmokėjimo mėnesio) NPD

– ~~50130~~ (900 - ~~380400~~; ~~520500~~x0,5; ~~310-260380-250~~) Eur, nes praėjusio mokesstinio laikotarpio mėnesių NPD kitą mokesstinį laikotarpį negali būti taikomi.

20178 m. liepos mėnesį išmokant 20167 m. liepos mėnesio darbo užmokestį, taikomas 20178 m. liepos mėnesio NPD – 300 Eur.

20178 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 20167 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesių darbo užmokestį (900 Eur), taikomas 20178 m. rugpjūčio mėnesio NPD – ~~50130~~ Eur.

20178 m. rugsėjo mėnesį išmokant 20167 m. lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestį (600 Eur), taikomas 20178 m. rugsėjo mėnesio NPD – ~~200-280~~ Eur (600-~~380400~~; ~~220200~~x0,5; ~~310-110380-100~~).

20178 m. rugsėjo mėnesį išmokant 20178 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokestį, taikomi 20178 m. kovo bei balandžio mėnesių 300 Eur NPD, o 20178 m. sausio, vasario ir gegužės mėnesių pritaikyti NPD (išmokant 20167 m. darbo užmokestį) turi būti perskaičiuojami. 20178 m. sausio mėn. NPD, įvertinus visą tą mėnesį išmokėtą darbo užmokestį (600 Eur), sudarys ~~200280~~ Eur, vasario mėn. NPD – ~~200280~~ Eur, o gegužės mėn. NPD netaikomas, nes bendra gegužės mėnesį išmokėta ir už jį apskaičiuoto išmokėti darbo užmokesčio suma yra didesnė už ~~1000-1160~~ eurų (900 Eur už 20167 m. dalį + 300 Eur už 20178 m. gegužės mėn., iš viso 1 200 Eur).

3. Tarkime, kad gyventojas 20178 m. mėnesinis darbo užmokestis yra 550 Eur, jam taikomas ~~225-305~~ Eur (550 - ~~380400~~; ~~170150~~ x 0,5; ~~310-85380-75~~) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 20167 m. lapkričio ir gruodžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 20178 m. sausio mėnesį. Taip pat 20178 m. sausio mėnesį darbuotojui išmokamas 20178 m. sausio mėnesio darbo užmokestis.

Kai darbdavys einamaisiais kalendoriniais metais išmoka gyventojui darbo užmokestį ne tik už einamųjų metų mėnesį, bet ir už praėjusių metų atitinkamą laikotarpį, yra taikomas tik išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusių metų mėnesių darbo užmokestis yra išmokamas.

Kadangi visa gyventojui 20178 m. sausio mėnesį išmokėta 1650 Eur (1100+550) darbo užmokesčio suma yra didesnė už ~~1000-1160~~ Eur, 20178 m. sausio mėnesį NPD netaikomas.

4. Tarkime, kad 20178 m. gyventojas mėnesinis darbo užmokestis yra 460 Eur, jam taikomas ~~270350~~ Eur (460-~~380400~~; ~~8060~~x0,5; ~~310-40380-30~~) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 20167 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 20178 m. vasario mėnesį, 20167 m. gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 20178 m. gegužės mėnesį. Gyventojas 20178 m. liepos 31 d. atleidžiamas iš pareigų ir jam rugpjūčio mėnesį išmokamas 20167 m. liepos, rugpjūčio, rugsėjo, spalio, lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestis. 20178 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestis išmokamas 20178 m. rugsėjo mėnesį.

20178 m. vasario mėnesį išmokant 20167 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį (920 Eur), taikomas 20178 m. vasario mėnesio NPD – ~~40120~~ (920 – ~~380400~~; ~~540520~~ x 0,5; ~~310-270380-260~~) Eur.

20178 m. gegužės mėnesį išmokant 20167 m. gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (920 Eur), taikomas 20178 m. gegužės mėnesio NPD – ~~40-120~~ Eur.

20178 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 20167 m. liepos – gruodžio mėnesių darbo užmokestį, NPD netaikomas (net, jei pagal NPD formulę būtų apskaičiuotas kaip taikytinas), nes išmokamos išmokos už praėjusį mokestinį laikotarpį (20167 m.) įmonėje 20178 m. rugpjūčio mėnesį nebedirbančiam darbuotojui.

20178 m. rugsėjo mėnesį išmokant 20178 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestį, NPD taikomi taip:

– už 20178 m. sausio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas ~~270350~~ (460 – ~~380400~~; ~~8060~~ x 0,5; ~~310-40380-30~~) Eur NPD,

– vasario mėn. taikytas, išmokant dalį 20167 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 20178 m. vasario mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma yra 1 380 Eur (920 Eur už 20167 m. du mėnesius + 460 Eur už 20178 m. vasario mėn.), NPD – 0 Eur,

- už 2017~~8~~ m. kovo mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas ~~270350~~ Eur NPD,
- už 2017~~8~~ m. balandžio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas ~~270350~~ Eur NPD,
- gegužės mėn. taikytas, išmokant dalį 2016~~7~~ m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2017~~8~~ m. gegužės mėn. išmokėtą darbo užmokesčių. Bendra darbo užmokesčio suma - 1380 Eur, NPD – 0 Eur,
- už 2017~~8~~ m. birželio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas ~~270350~~ Eur NPD,
- už 2017~~8~~ m. liepos mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (460 Eur) taikomas ~~270350~~ Eur NPD.

Gyventojui taikomi šie NPD, nes iki 2017~~8~~ m. liepos 31 d. jis dirbo tik minėtoje darbovietėje ir joje buvo pateikęs prašymą taikyti NPD.

5. Darbuotojas dirbo įmonėje 2016–2017 metais. 2017 m. lapkričio 4 d. darbuotojas atleidžiamas iš pareigų. Darbdavys apskaičiuotą 2017 m. balandžio – birželio mėnesių darbo užmokesčių išmoka gyventojui 2018 m. liepos mėnesį, o 2017 m. liepos – lapkričio darbo užmokesčių išmoka 2018 m. rugpjūčio mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas nuo 2017 m. lapkričio 4 d. nebedirba įmonėje, jam negali būti taikomas NPD.

6. Tarkime, kad 2017~~8~~ m. gyventojų mėnesinis darbo užmokestis yra 480 Eur, jam taikomas ~~260-340~~ Eur ( $480 - 380400; 10080 \times 0,5; 310 - 50380 - 40$ ) NPD. 2017~~8~~ m. gegužės – birželio mėnesiais gyventojas yra neapmokamose atostogose.

Darbdavys apskaičiuotą 2017~~8~~ m. kovo – balandžio darbo užmokesčių išmoka 2017~~8~~ m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2017~~8~~ m. išmoka gyventojui 2017~~8~~ m. darbo užmokesčių už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant tą mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį išmokamas darbo užmokestis, galiojantį NPD.

Todėl gyventojui 2017~~8~~ metais turėtų būti taikomi du NPD: 2017~~8~~ m. kovo ir balandžio mėnesių, po ~~260340~~ Eur.

2. Darbo užmokestis ir atlyginimas už atostogas, tenkantis mėnesiui, kurį prasideda atostogos, apmokestinami nuo bendros sumos, o kito mėnesio atlyginimas už atostogas, atėmus to mėnesio NPD, apmokestinamas atskirai. Pasibaigus atostogoms ir apskaičiavus darbo užmokesčių už likusius ~~tao~~ mėnesių darbo dienas, pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo bendros to mėnesio uždarbio ir atostoginių sumos, atėmus anksčiau išskaičiuotą mokestio sumą (žr. 1 pavyzdį). Kai atostogos įstatymų nustatyta tvarka trunka kelis kalendorinius mėnesius, kiekvieno mėnesio atlyginimo už atostogas suma apmokestinama atskirai. Per atostogų laikotarpį pasikeitus NPD, pajamų mokestis perskaičiuojamas.

#### Pavyzdžiai

1. Darbuotojas atostogauja nuo 2017~~8~~-01-20 iki 2017~~8~~-02-10. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 400 Eur, atlyginimas už visas atostogas - 550 Eur: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 290 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas - 260 Eur.

Sausio mėn. 690 Eur ( $400 + 290$ ) pajamų sumai taikomas ~~155235~~ Eur ( $690 - 380400; 310290 \times 0,5; 310 - 155380 - 145$ ) NPD.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

$$(690 - 155235) \times 15/100 = 80,25 - 68,25 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(260 - 310260) \times 15 / 100 = 0 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 377 Eur darbo užmokesį, todėl pajamų mokestis už vasario mėnesį ir vasario mėnesio NPD perskaičiuojami nuo bendros to mėnesio uždarbio ir atostoginių sumos:

$$[(260+377) - \del{181,50} \underline{261,50} \text{ (NPD)}; 637 - \del{380400}; \underline{257237} \times 0,5; \del{310-128,50} \underline{380-118,50}] \times 15 / 100 = \del{68,33} \underline{56,33} \text{ Eur.}$$

Tačiau, išmokant antrąją vasario mėn. darbo užmokesčio dalį, reikėtų perskaičiuoti vasario mėnesio NPD ir apmokestinti dar sausio mėn. išmokėtą 260 Eur pajamų sumą (atitinkančią pritaikyto NPD dalį).

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

– vasario mėn. atlyginimas už atostogas (260 Eur), išmokėtas sausio mėn., apmokestinamas netaikant vasario mėn. NPD. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos (260 Eur) išskaičiuojamas pajamų mokestis:

$$260 \times 15 / 100 = 39 \text{ Eur};$$

– išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio antrąją dalį (377 Eur), apskaičiuojamas visas vasario mėn. darbo užmokestis – 637 Eur (260+377), taikomas vasario mėn. ~~181,50~~ 261,50 Eur NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

$$(377 - \del{181,50} \underline{261,50} \text{ (NPD)}) \times 15 / 100 = \del{29,33} \underline{17,33} \text{ Eur.}$$

Pažymėtina, jog su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje NPD turėtų būti taikomas nuosekliai, kad teisę į jį turintys darbuotojai juo galėtų pasinaudoti mokestiniam laikotarpiui dar nepasibaigus.

2. Darbuotoja (mokytoja) atostogauja nuo 2017-06-20 iki 2017-08-25. Birželio mėnesio darbo užmokestis sudaro 450 Eur, atlyginimas už visas atostogas sudaro 1 120 Eur: birželio mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 200 Eur, liepos mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 500 Eur, o rugpjūčio mėnesio atlyginimas už atostogas sudaro 420 Eur. Pajamų mokestis nuo atlyginimo už atostogas pirmiausia skaičiuojamas nuo birželio mėnesio pajamų:

$$[(450 + 200) - \del{175} \underline{255} \text{ (NPD)}] \times 15 / 100 = \del{71,25} \underline{59,25} \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo liepos mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(500 - \del{250} \underline{330} \text{ (NPD)}) \times 15 / 100 = \del{37,50} \underline{25,50} \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo rugpjūčio mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(420 - \del{290} \underline{370} \text{ (NPD)}) \times 15 / 100 = \del{49,50} \underline{7,50} \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotoja rugpjūčio mėnesį dar gauna 60 Eur darbo užmokesį. Pajamų mokestis ir NPD nuo rugpjūčio mėnesio darbo uždarbio perskaičiuojamas, įvertinus visą už rugpjūčio mėnesį gautą pajamų sumą:

$$[480 (420+60) - \del{260} \underline{340}] \times 15 / 100 = \del{33} \underline{21} \text{ Eur.}$$

Rugpjūčio mėnesį sumokėtina pajamų mokesčio suma yra 13,50 Eur:

$$\del{33} - \underline{19,50} = \underline{13,50} \quad \underline{21} - \underline{7,50} = \underline{13,50} \text{ Eur.}$$

~~3. Darbuotojas atostogauja nuo 2017-01-20 iki 2017-02-05. Sausio mėnesio darbo užmokestis – 400 Eur, atlyginimas už visas atostogas 210 Eur: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 150 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas 60 Eur.~~

~~Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:~~

$$\del{[(400 + 150) - 225] \times 15 / 100 = 48,75 \text{ Eur.}}$$

~~Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio 50 Eur atlyginimo už atostogas neišskaičiuojamas, nes taikytinas NPD (310 Eur) yra didesnis už išmokėtą sumą.~~

~~Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 500 Eur darbo užmokesį. Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio apskaičiuoto darbo užmokesčio ir to mėnesio NPD apskaičiuojami taip:~~

$$\del{[(500 + 60) - 220] \times 15 / 100 = 51 \text{ Eur.}}$$

~~Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:~~

~~— vasario mėn. atlyginimas už atostogas (60 Eur), išmokėtas sausio mėn., apmokestinamas netaikant vasario mėn. NPD. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos (60 Eur) išskaičiuojamas pajamų mokestis:~~

$$60 \times 15/100 = 9 \text{ Eur};$$

~~— išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio antrąją dalį (500 Eur), apskaičiuojamas visas vasario mėn. darbo užmokestis (560 Eur), taikomas 220 Eur vasario mėn. NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:~~

$$(500 - 220) \times 15 / 100 = 42 \text{ Eur.}$$

43. Tarkime, kad gyventojai išmokama 20178 m. sausio mėnesį 225 600 Eur (3 x 75 200 Eur) motinystės pašalpa už tris mėnesius – vasarį, kovą, balandį. Jai taikomas kiekvieno mėnesio 225200 Eur NPD. Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio 75200 Eur motinystės pašalpos, kovo mėnesio 75200 Eur motinystės pašalpos ir balandžio 75200 Eur motinystės pašalpos, pritaikius atitinkamą jai taikytino kiekvieno mėnesio NPD dalį (200 Eur), neišskaičiuojamas.

5. 2017 m. gyventojui, kartu su sutuoktine (vaikų motina) auginančiam tris vaikus, taikomas 300 Eur (3 x 200 Eur/2) PNPDP per mėnesį. Šis gyventojas atostogauja 2017 m. liepos mėnesį. Pagal įmonėje nustatytą tvarką, darbo užmokestis išmokamas vieną kartą per mėnesį, už praėjusį mėnesį, todėl gyventojui 2017 m. liepos mėnesį išmokamas atlyginimas už birželio mėnesį – 720 Eur ir atlyginimas už liepos mėnesio atostogas – 700 Eur.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

$$\{(720 \text{ (apskaičiuota darbo užmokesčio suma už birželio mėnesį)} - 140 \text{ (birželio mėnesio NPD)} - 300 \text{ (birželio mėn. PNPDP)}\} \times 15/100 = 42 \text{ Eur,}$$

$$\{(700 \text{ Eur (apskaičiuota atlyginimo už atostogas liepos mėnesį suma)} - 150 \text{ (liepos mėnesio NPD)} - 300 \text{ (liepos mėn. PNPDP)}\} \times 15/100 = 37,50 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms (liepos 20 d.), šiam gyventojui už liepos mėnesio likusias dienas apskaičiuota 150 Eur darbo užmokesčio, kuris išmokėtas rugpjūčio mėnesį. Pajamų mokestis nuo liepos mėnesio apskaičiuoto darbo užmokesčio ir to mėnesio NPD perskaičiuojami:

$$\{(150 + 700) - 75 - 300\} \times 15 / 100 = 71,25 \text{ Eur.}$$

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtų išmokų, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

~~— atlyginimas už liepos mėn. atostogas apmokestinamas pritaikius liepos mėn. PNPDP, tačiau NPD netaikomas. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos (700 Eur) išskaičiuojamas pajamų mokestis:~~

$$\{(700 \text{ Eur (apskaičiuota atlyginimo už atostogas liepos mėnesį suma)} - 300 \text{ (liepos mėn. PNPDP)}\} \times 15/100 = 60 \text{ Eur};$$

~~— išmokant liepos mėnesio darbo užmokesčio dalį (150 Eur), apskaičiuojamas visas liepos mėn. darbo užmokestis (700 + 150), taikomas 75 Eur liepos mėn. NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies išskaičiuojamas pajamų mokestis:~~

$$(150 - 75) \times 15/100 = 11,25 \text{ Eur.}$$

6. Gyventojui 2017 m., kartu su sutuoktine auginančiam du vaikus, taikomas 200 Eur (1/2) PNPDP. Darbdavys 2016 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestį jam išmokėjo 2017 m. sausio mėnesį. 2017 m. sausio mėnesį gyventojui taikomas 200 Eur PNPDP ir pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas NPD.

Jeigu 2016 m. gyventojui buvo pritaikytas ne visas metinis NPD ir/ar PNPDP, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją gyventojas galės atimti nepanaudotą gruodžio mėnesio NPD ir/ar PNPDP iš visų savo 2016 m. sausio – gruodžio laikotarpio pajamų ir perskaičiuoti pajamų mokestį.

**9. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD gali būti taikomas tik mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, teikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją. NPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas atsižvelgiant į šio straipsnio 1, 3, 6 ir 7 dalių nuostatas.**

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

**Komentaras**

1. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje netaikomas.

2. MNPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui gali būti pritaikomas mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, jeigu jam šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD yra didesnis už nulį, arba jeigu jam yra taikytinas šio straipsnio 6 dalyje nustatytas didesnis NPD, kaip asmeniui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba kaip senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas nedidelių, vidutinių ar specialiųjų poreikių lygis, arba kaip asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis, lengvas ar sunkus neįgalumo lygis.

3. MNPD taikomas tik tokiam nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavo iš šaltinio Lietuvoje. Šios pajamos yra mažinamos GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota MNPD suma. Pagal GPMĮ nenuolatinio Lietuvos gyventoją su darbo santykiais susijusių pajamų šaltinis laikomas esančiu Lietuvoje, jeigu toks gyventojas dirba Lietuvoje.

4. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui GPMĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD gali būti pritaikomas pagal pateiktą jo metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse gautos visos apmokestinamosios pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje (žr. 7 dalies komentarą).

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam pagal šio straipsnio 6 dalį yra taikytinas didesnis MNPD, šis dydis pritaikomas pagal jo pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos tik iš šaltinio Lietuvoje gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

5. Tam, kad nenuolatinis Lietuvos gyventojas, išskyrus turintį teisę į didesnę NPD šio straipsnio 6 dalyje nustatytais pagrindais, galėtų pasinaudoti teise į MNPD, jis mokesčių administratoriui kartu su deklaracija turėtų pateikti tos užsienio valstybės, kurios nuolatinis gyventojas yra, mokesčių administratoriaus patvirtintą dokumentą, pavyzdžiui, ten pateiktą mokesčio deklaraciją, apie jo per tą mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, gautas ir toje užsienio valstybėje apmokestintas pajamas.

Jeigu per mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, nenuolatinis Lietuvos gyventojas negavo pajamų, nuo kurių užsienio valstybėje buvo sumokėtas pajamų mokestis ar jam tapatus mokestis, prie deklaracijos jis turi pridėti užsienio valstybės mokesčių administratoriaus šį faktą patvirtinantį dokumentą.

Mokesčių administratoriaus prašymu, turi būti pateikiami ir vertėjo patvirtinti vertimai į lietuvių kalbą.

Iš šaltinio Lietuvoje gautas pajamas ir pajamų mokesčio sumokėjimą patvirtinančių dokumentų pateikti nebūtina. Jie pateikiami tik mokesčių administratoriaus prašymu.

6. Teisę į šio straipsnio 6 dalyje nustatytą didesnę NPD turintis nenuolatinis Lietuvos gyventojas turi pateikti tokią teisę (ribotą darbingumą, neįgalumą ar specialius poreikius) įrodančius dokumentus. Didesnis NPD, apskaičiuotas šio straipsnio 6 dalyje (žr. 20 straipsnio 6 dalies komentarą) nustatyta tvarka, nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas, jeigu atitinkamas riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas tą mokestinį laikotarpį, kuriuo jis gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų iš šaltinio Lietuvoje, arba iki to mokestinio laikotarpio pradžios. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam



riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas po išvykimo iš Lietuvos ir tuo pačiu mokestiniu laikotarpiu jis iš šaltinio Lietuvoje gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, išvykimo iš Lietuvos metų mokestinio laikotarpio MNPD apskaičiuojamas šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka, atsižvelgus į jo gautas apmokestinamąsias pajamas, apskaičiuotas šio straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka.

#### Pavyzdys

1. Nenuolatinis Lietuvos gyventojas 20178 m. sausio – liepos mėnesiais dirbo Lietuvoje ir iš Lietuvos vieneto gavo 3 400 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų. 0–25 darbingumo lygis jam buvo nustatytas 20178 m. spalio mėnesį, praėjus daugiau kaip dviem mėnesiams po išvykimo iš Lietuvos. Jam taikytino MNPD dalis, įvertinus ir užsienio valstybėje gautas 600 Eur apmokestinamąsias pajamas, bus lygi ~~3 100~~ 3 800 Eur (~~3 720~~ 4 560/12x10), nes jo metinės pajamos (GMP) neviršija 12 minimalios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų (20178 m.) kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos (t. y. ~~4 560~~ 4 800 Eur (12 mėn. x ~~380~~ 400 Eur), ir du mėnesius taikomas didesnis NPD (2x~~380~~ 450), iš viso ~~3 860~~ 4 700 (3 800 + 900) Eur.

#### 10. Šio Įstatymo 29 straipsnyje nustatytais atvejais iš pajamų atimama MNPD dalis, apskaičiuota tame straipsnyje nustatyta tvarka.

(Pakeista pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18<sup>1</sup>, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18<sup>2</sup> straipsniu įstatymą Nr. XIII-841)

#### Komentaras

1. Iš Lietuvos 2018 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamoms taikoma tik metinio NPD ~~ir (ar) papildomo NPD~~ dalis, apskaičiuojama remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomoms metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo”.

Ši dalis apskaičiuojama taip: metinio NPD ~~ir papildomo NPD~~ suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus (365 dienų, žr. GPMĮ 29 straipsnio komentarą).

#### Pavyzdžiai

1. Galutinai išvykstantis iš Lietuvos 20178 m. nuolatinis Lietuvos gyventojas turi teisę į 2 160 Eur (180 Eur x 12 mėn.) metinį NPD. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 20178 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD suma yra: 2 160 x 130 / 365 = 769,32 Eur.

~~2. Galutinai išvykstanti iš Lietuvos 2017 m. nuolatinė Lietuvos gyventojų, viena auginanti du vaikus, turi teisę į 400 Eur PNPd. Visas metinis papildomas NPD būtų 4 800 Eur. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2017 m. rugpjūčio 29 d., t. y. 241 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio PNPd suma yra: 3169,32 Eur (4 800 x 241 / 365).~~